

TYÖELÄKE 4 | 2011

TE

Eläketurvakeskus
PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

TELAN
TOIMITUSJOHTAJA
SUVI-ANNE SIIMES

.....

TEEN TÖITÄ NUORILLE

Tavoitteet täyttyvät, kun meno muuttuu

Alusta, keskeltä ja lopusta. Siinäpä kiteytettynä hallitusohjelman tavoite työurien pidentämiseksi. Keskeisenä mittarina toimii edelleen eläkkeellesiirtymisiän odote, joka pitäisi saada nostettua 62,4 vuoteen vajaassa viidesstätoista vuodessa. Sama ohjelma toteaa myös, että hallitus valmistelelee työeläkepolitiikkaa yhteistyössä työmarkkinajärjestöjen kanssa.

Olemme eläneet siis jo kohta puoli vuotta tämän hallituksen ajanlaskussa, ja ohjelmaan kirjatut tavoitteet kuulostavat tutuilta, myönteisessä mielessä. Siitä huolimatta ilmapiirissä on ollut levotonta kuhinaa. Onko eläkeikäkysymys unohdettu kokonaan? Milloin jotain tapahtuu? Käydäänkö neuvotteluja ollenkaan? Saadaanko aikaiseksi edes eläketupot, kun muutoin palkkoja koskeva kokonaisratkaisu on takkuillut?

Sosiaali- ja terveysministeri **Paula Risikon** antama toimeksianto keskeisten työmarkkinajärjestöjen Eläkeneuvotteluryhmälle tuli sopivaan saumaan syyskuun lopussa. Ministeri kertoi odottavansa työmarkkinajärjestöiltä konkreettisia ratkaisuja siitä, miten hallitusohjelman tavoitteet täytetään. Samaan aikaan alkoi näkyä ilmassa myös tulopoliittisen liennytyksen merkkejä.

Kaikista kansainvälisen finanssikriisin mustista pilvistä ja EU-kumppanimaiden rypemisestä huolimatta – tai sitten juuri niiden vuoksi – sisäpolitiikkaan palautettu järjestys luo turvaa. Työ suomalaisen kantokyvyn eli työnteon turvaamiseksi jatkuu, ja kaiken lisäksi kokeneissa käsissä.

Kokemusta ja näkemystä myös vahvistetaan sillä, että Eläkeneuvotteluryhmään lisätään asiantuntijajäsenet sosiaali- ja terveysministeriöstä, valtiovarainministeriöstä ja kunnallisen työnantajan puolelta. Heitä tarvitaan erityisesti silloin, kun laaditaan ehdotuksia toimenpiteiksi.

Kehykset on siis saatu nyt kasaan, mutta pelinappulat niiden sisällä ovat edelleenkin samat kuin ennen. Siksi kannattaa viipyä vielä hetki hallitusohjelman parissa. Ratkaisu saattaa nimittäin hyvinkin löytyä läheltä. Ohjelmaan kirjattu erityishuomio työkyvyttömyyden syiden torjuntaan ja ammattitaidon kehittämiseen ansaitsee tulla vahvasti pengotuksi. Siinä on avain työurien pidentämiseen alusta, keskeltä ja lopusta.

Avain sopii aarrearkkuun, joka meillä jo on: hyvät työolot, kehittyvä esimiestyö, työn ilo ja mielekkyys – kiteytettynä työn vetovoimatekijät. Huonot taloussuhdanteet tai korkeaksi kivunneet masennusluvut eivät saa haudata alleen kaikkia näitä myönteisiä tekijöitä.

Asioita pitää kyseenalaistaa ja huonoja kiertteitä singauttaa kieppumaan myönteiseen suuntaan: haluammeko me olla masentuneena toihin raahustava kansa vai työstä energiaa ammentava joukko? Päätöksentekijät, teiltä odotetaan nyt paljon. Muuttakaa meno myönteiseksi, rakentakaa tulevaa hyvän kiertteen varaan. Kyllä me kansa seuraamme perässä.

Kati Kalliomäki
päätoimittaja

Toimitus

Päätoimittaja: Kati Kalliomäki | Toimituspäällikkö: Anne Iivonen | Toimitusneuvosto: Outi Hartikainen, Kalervo Koistinen, Roope Noronen, Eija Pahkala, Toni Pekka, Staffan Sévon ja Mika Vidlund | Julkaisija: Eläketurvakeskus | Osoitteenmuutokset: Fax (09) 148 1172, Puhelin 010 751 2500, palvelupiste@etk.fi | Osoite: 00065 Eläketurvakeskus | Puhelin 010 7511 | Fax 010 751 2205 | www.etk.fi | 46. vuosikerta | Työeläke ilmestyy viisi kertaa vuodessa, seuraava lehti ilmestyy joulukuussa (7.12.) | Vuosikerran hinta on 18 euroa | Helsinki 2011 | PunaMusta Oy | ISSN-L 0564-5808, ISSN 0564-5808 (Painettu), ISSN 1799-5221 (Verkkajulkaisu) | Kannen kuva: Karoliina Paatos | Ulkoasu: Ilkka Kumpunen, Kipinä | Sisäisivujen paperi Galerie Fine Silk 70 g/m² | Kannen paperi Galerie Art Silk 130 g/m²

Sisältö

TYÖELÄKE 4 | 2011

4 TELAn uusi toimitusjohtaja löytyi alennusmyynnistä

Suvi-Anne Siimes palasi yhteiskunnallisten asioiden pariin, kun hän syyskuussa aloitti Työeläkevakuuttajat TELAn toimitusjohtajana.

8 Pitkän matkan vaikuttaja Esa Swanljung

Kymmenen vuotta TELAn kaartissa opetti **Esa Swanljungille**, että eläkeviestin pitää kantaa laajalle, pitkälle ja perille. Läksiäishaastattelussa Swanljungin katse kohdistuu työmarkkinajärjestöihin, joilta hän odottaa päätöksisiä työura- ja eläkeratkaisuissa.

10 Leppälä lobbariksi Brysseliin
Matti Leppälä TELAsta ottaa urallaan suuren harppauksen ykköslobbariksi Brysseliin.

11 Koskinen
 Herrana on hyvä olla. Tosin juuri nyt ei siltä näytä, sillä monen päättäjän kasvoista kuvastuu huoli, kirjoittaa lehtemme kolumnisti **Lasse Koskinen**.

12 Asiantuntija-artikkeli
 Ekonomisti **Signe Jauhiainen** kertoo artikkelissaan, mitä vaikutuksia työttömyysputkella on ikääntyneiden työllisyyteen ja työttömyyteen.

13 Työeläkepäivä 2011
 Työeläkepäivä 15.11. kääntää näkökulman rakenteiden tasolta ihmiseen. Ilmoittaudu alan asiantuntijat ja päätöksentekijät kokoavaan seminaariin.

14 Eläketurvakeskus – matkavakuuttajana tulevaisuuteen
 Eläketurvakeskuksen (ETK) perustamisesta on 50 vuotta. Tänä aikana ETK on muuntunut virastosta työeläkkeiden tietotaloksi.

16 Etk.fi – avain asiantuntijan työeläketietoon
 Viittä vuosikymmentään juhliava työeläkkeiden tietotalo haluaa palvella entistä notkeammin verkossa.

20 Elinaikakerroin annostelee eläkettä
 Eläketurvakeskuksen ekonomisti **Kalle Elo** tuntee Tilastokeskuksen kuolevuustilastot. Niistä johdetaan elinaikakerroin, kasvavia eläkemenoja tasapainottava mekanismi.

24 Taloudellinen huoltosuhde vinoutunut Euroopassa
 Euroopan talous- ja sosiaalikomitea on huolissaan alueen taloudellisesta huoltosuhteesta. Työkäisiä olisi kyettävä hyödyntämään tuottavammin.

25 Asiantuntija-artikkeli
 Saksassa sosiaalivaaleilla valitaan sosiaaliturvajärjestelmän hallintoelimet, kirjoittaa **Hannu Ramberg** artikkelissaan.

26 Pallo hallussa
 Yhteyspäällikkö **Mika Vidlund** on koonnut ulkomaanpalstalle monipuolisen kirjon muiden maiden eläkeasiasa.

28 Lyhyt oppimäärä
 Työeläkevakuutuksen pakollisuus on kattavaa, sillä työeläke perustuu niitä koskeviin eläkelakeihin.

30 Kokemuksen ääntä
 Arekin tuotantopäällikkö **Heikki Auvinen** on tietojärjestelmien karikat tunnistava navigaattori.

32 EVVK!
 Miten saada nuoret kiinnostumaan eläkeasioista? Uusi opetusmateriaali lähestyy kohdettaan audiovisuaalisesti.

34 Kuntoutukselta hyviä tuloksia
 Kevan seurantatutkimus osoittaa, että välittömästi ammatillisen kuntoutuksen päätyttyä työelämään palaa reilut 80 prosenttia kuntoutetuista.

36 Tiedoksi
Nimitykset

37 Luin kirjan
Yhdyskunta-sarjakuva

38 Toinen ajattelija
 Lehden kirjoittajavieras **Matti Hellsten** muistuttaa, että eläkkeensajaajat ovat aliedustettuina päätöksenteossa.

39 English
Summary

40 Eläketurvakeskuksen
julkaisuja

HISTORIA

Eläketurvakeskus 50 vuotta

s. 14

A portrait of a woman with short, dark hair, looking slightly to the right. She is wearing a dark red jacket. The background is a blurred mix of blue and red.

– Tehtäväni on olla kiinnostunut sekä isoista että pienistä jäsenistä. Pitkäjänteinen työ vaatii sitä, että ala on yhtenäinen, sanoo Suvi-Anne Siimes.

TELAn uusi toimitusjohtaja löytyi alennusmyynnistä

Teksti: Riitta Väkeväinen | Kuvat: Karoliina Paatos

Suvi-Anne Siimes hehkuu palattuaan yhteiskunnallisten asioiden pariin. Kun Siimes syyskuussa siirtyi Lääketeollisuuden johdosta Työeläkevakuuttajat TELAn toimitusjohtajaksi, vaihtuivat sekä lobbauksen aihe että yhteistyökumppanit. Edes kaupunkikuva ei jäänyt ennalleen.

KUKA?

Suvi-Anne Siimes

- syntynyt 1963
- valtiotieteen lisensiaatti
- Työeläkevakuuttajat TELA ry:n toimitusjohtaja 1.9.2011 alkaen
- Lääketeollisuus ry:n toimitusjohtaja 1.3.2007–15.8.2011
- Veikkaus Oy:n hallituksen puheenjohtaja 2011–
- kansanedustaja 1999–2007, kulttuuriministeri 1998–1999, 2. valtiovarainministeri 1999–2003
- Vasemmistoliiton puheenjohtaja 1998–2006
- naimisissa, kolme aikuista lasta
- asuu Helsingin Pitäjänmäessä
- harrastaa kuntoliikuntaa ja lukemista.

Suvi-Anne Siimes käyttää mieluummin hitaampaa bussia työmatkallaan Pitäjämäestä Kamppiin. Hänestä on hauskaa kuunnella energiaa pursuvia teinejä, jotka estoitta puiuvat asioitaan. Hänen aiempi työmatkabussinsa oli täynnä hiljaa jurottavia aikuisia.

– On mukavaa, että kaupunkitilassa on eri-ikäisiä ihmisiä, Siimes sanoo ja iloitsee TELAn toimistoa vastapäätä olevasta koulusta.

Se, minkä Siimes kaupunkikuvassaan näkee, elää myös hänen puheissaan eläkelupauksesta ja sukupolvien ketjusta.

Kohtalokas alennusmyynti

Kaikki alkoi hankolaisen urheiluliikkeen alennusmyynnistä viime loppiaislauantaina, kun Suvi-Anne Siimes törmäsi tuttuun headhunteriin. Kysymykseen, miten olet ajatellut tulevaisuuttasi, Siimes vastasi, että voisi keväämmällä alkaa katsella elämässä eteenpäin. Headhunter totesi, että hänellä saattaisi olla jotain Siimestä kiinnostavaa ja muutaman viikon päästä puhelin soi.

– Kun mä tästä kuulin, ei tarvinnut kauaa miettiä olenko kiinnostunut, Siimes lausahaa.

Syykin on selvä: työeläkejärjestelmä ja eläkkeet ovat oikeasti tärkeitä asioita. Lisäksi aikajänne on vielä pidempi kuin lääketeollisuudessa, jossa lääkkeen kehityskaari on 12–16 vuotta. Eläkelupauksen lunastamisen aikaväli on jopa 80 vuotta.

– Kun olen aikanaan opiskellut kansantaloustiedettä, niin olen parantumattomasti kiintynyt tähän pitkään aikaväliin, Siimes tunnustaa.

Aikajänteet ja jännittävät ajat

Suuri viestintähaaste työeläkealalla liittyy Suvi-Anne Siimeksen mielestä juuri aikajänteisiin. Eläkelaitokset joutuvat raportoimaan sijoitustuotoistaan monta kertaa vuodessa ja tekemään sijoituspäätöksiä päivittäin, kuitenkin alan ”kvartaali” on noin 25 vuotta. Vaikka sijoitustuotot ovat tärkeitä, Siimes toivoo, että ihmiset näkisivät isomman kuvan.

Vaikka Siimes onkin TELAssa vasta työnsä alussa, hänen ajattelussaan kuuluu yhteiskunnallinen tausta: kansanedustajana, puoluejohtajana ja ministerinä hän on puinut sosiaaliturvan kysymyksiä sekä talouden että etiikan näkökulmasta.

– Sukupolvien pitää luottaa toisiinsa. On tärkeää mitä me ajatellaan ihmisistä, jotka ovat eri-ikäisiä kuin me ja miten me nähdään niiden rooli tässä ketjussa. Jos kaikki tuijottaa vaan omaan napaansa, että mitä mä nyt saan, niin ei me voida pitää yllä mitään sukupolvien yli ulottuvia järjestelmiä.

Siimes näkee samaa privatisoitumista eli kapeaa omaan etuun keskittymistä yksittäisten kansalaisten lisäksi myös elinkeinoelämässä.

– Tämä aika tukee kaikilla toimialoilla sitä, että keskitytään vain oman yhtiön hoitamiseen, mutta yhteiskunta ei toimi, jos ei välillä pystytä miettimään myös yhteisiä asioita, Siimes pohtii.

– Monet osaavat ja arvostetut järjestelmäihmiset ovat juuri jääneet tai jäämässä eläkkeelle. Meidän pitäisi alana turvata se, että jatkossakin työeläkelaitosten korkeissa asemissa on henkilöitä, joilla on aikaa ja tarmoa miettiä asioita myös koko järjestelmän kannalta, Siimes visioi.

Hänen mielestään pitäisi arvostaa niitä, jotka ovat valmiita tekemään ratkaisuja yhtiöiden hallituksissa, vaikka kaikki päätökset eivät ole kivoja.

– Huolestuttavaa on, jos esimerkiksi palkan-saajapuolen ykköskartin into istua työeläkeyhtiöiden hallituksissa hiipuu siksi, että päätöksensä puolustamisen seurauksena tulee ajatuksi katepillarilla yli.

Eläkelupauksen haasteet hoidettavissa

Eläkelupaus on yksi seikka, joka toi Siimeksen työeläkealan lobbariksi.

– Mun lapset ovat 20–30-vuotiaita, syvimmitään siksi tulini tänne töihin, että hekin voisivat luottaa eläkelupaukseen. Tunnen, että teen töitä heidän ikäisilleen, Siimes naurahtaa.

Hänellä itsellään on vakaa luottamus suomalaisen eläkelupaukseen, vaikka eliniän piteneminen tuokin haastetta.

– Enemmän huomiota pitäisi kiinnittää kansantalouden tilaan, mutta nekin haasteet on hanskattavissa ilman, että eläkelupausta tarvitsee rikkoo, Siimes toteaa.

Työmarkkinaosapuolet sillanrakennustöissä

Jollain aikavälillä työmarkkinaosapuolten on kuitenkin hänen mukaansa istuttava alas ja sovittava asioista sillä tavalla, että se on kaikkien mielestä riittävän hyvä. Sellaiset diilit pysyy kasassa, Siimes sanoo.

Siimes vertaa työeläkejärjestelmää sillanrakennukseen, jossa tehdään siltaa ajan yli. Tässä rakennelmassa työmarkkinaosapuolet ovat siltaa kannattelevat penkereet. Tärkeää on, että penkereet eivät sorru.

– Jos valtaa ei käytä, se otetaan pois. Jos osapuolet haluavat säilyttää valta-asemansa, pitää pystyä tekemään päätöksiä sellaisissa aikatauluisissa, mitä sillan rakennus ja peruskorjaus edellyttää. Uskon, että nämä päätöksentekokyky on olemassa.

Siimes kiinnittää huomiota myös siihen, että suomalainen yhteiskunta on ollut isossa murrok-

sessä. Ikärakenteen muutos haastaa palkansaajaliikkeen roolia, kun työikäisen väestön osuus muuttuu, työnantajaa puolestaan haastaa globaalisiaatio.

– Molemmilla on ollut isoja asioita ykkösfokuksessa sen sijaan, että sovittais nyt tää eläkehomma, Siimes toteaa.

Paluu yhteiskunnan ydinkeskusteluun

Suvi-Anne Siimes myöntää, että siirtyminen TELAn toimitusjohtajaksi on hänelle tavallaan paluu yhteiskunnallisen keskustelun pariin.

Nyt hän voi hyvällä omallatunnolla käyttää aikaa talouspolitiikan ja yhteiskunnallisen keskustelun syvään seuraamiseen. Talven aikana mietitään kuinka aktiiviseksi keskustelijaksi Siimes ryhtyy.

– Me mietitään muutenkin TELAn roolia ja toimintaa, mikä meidän visio ja perustehtävä tässä ajassa oikein on. Sitä kautta hahmottuu sitten millaisella viestintästrategialla mennään.

Suhteet ja rakenteet alalla kunnossa

Miten toimitusjohtaja Suvi-Anne Siimes sitten näkee työeläkealan rakenteet ja yhteistyön?

– Näin lähtökuopissa ollessani sanoisin, että rakenteet on kunnossa. Suhteet isojen ja tärkeiden yhteistyökumppaneiden kesken on kunnossa ja ykköshaasteitani on saada asiat rullaamaan yhtä matalalla kynnyksellä ja tehokkaasti kuin tähänkin asti esimerkiksi Eläketurvakeskuksen ja Finanssialan Keskusliiton kanssa.

– Työeläkealan kannalta on hirveän tärkeää, että FK:ssa asiantuntemus on hyvää. On hyvä, että pystymme avoimesti ja nopsasti keskustelemaan asioista, jotka on toisaalta alan ja toisaalta meidän yhtiömuotoisten jäsenten kannalta tärkeitä. Tämä on korostunut nyt tässä finanssikriisin jälkeen, kun Euroopasta pukkaa kaikenlaista sijoitussääntelyä.

Siimes sanoo ”ottaneensa turpaansa” 2000-luvun alussa, kun esitti vakuuttamisen valvonnan yhdistämistä. Hän ei kuitenkaan ole kokenut vahingoniloa siitä, että uudistus sittemmin toteutettiin.

– Historiallisesti ymmärrän, että silloin oltiin skeptisiä eikä aika ollut kypsä. Mutta maailma ei muutu, jos ei uskalleta esittää mitään uutta. Joidenkin pitää aina välillä uskaltaa ottaa turpaan, sanoo tuore TELAn toimitusjohtaja ja hymyilee aurinkoisesti. ■

Siimes ei ole harkinnut paluuta politiikkaan, mutta uudessa työssä viehättää se, että nyt hän voi seurata politiikkaa työkseen.

TELAsta ansaitulle eläkkeelle siirtyvä Esa Swanljung toteaa lähtiäishaastattelussaan, että työuria ja työeläkkeitä koskevat päätökset tulisi tehdä pian.

Pitkän matkan vaikuttaja

Kymmenen vuotta TELAn kaartissa opetti **Esa Swanljungille** että eläkeviestin pitää kantaa laajalle, pitkälle ja perille.

KUKA?

Esa Swanljung

- syntynyt marraskuussa 1949
- jää eläkkeelle lokakuussa 2011
- asuu Helsingissä
- naimisissa, kolme lasta ja kaksi lastenlasta
- oikeustieteen kandidaatti 1976, lisäopintoja oikeustieteissä
- Työeläkevakuuttajat TELA ry:n toimitusjohtaja 2000–2011
- Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry:n puheenjohtaja 1990–2000.

– Haluamme olla Suomen paras lobbajajärjestö.

Työeläkevakuuttajat TELAn toimitusjohtaja **Esa Swanljung** asetti kymmenen vuotta sitten itselleen ja järjestölleen kunnianhimoisen tavoitteen. TELAn kyky vaikuttaa päätöksentekijöihin työeläkejärjestelmän puolesta tuli hioa huippuunsa.

Kun Swanljung nyt vuosikymmen myöhemmin miettii aikaisemmin asettamaansa tavoitetta, hän puhuu ylpeän ja tyytyväisen miehen äänellä.

– TELA on kärkikaartia, henkilöstön yhteiskuntasuhteet ovat erinomaisessa kunnossa, Swanljung kertoo.

Parhaimpina esimerkkinä joukkonsa taidosta ja voimasta Swanljung pitää vuoden 2005 eläkeuudistuksen valmistelua ja läpiviemistä. Suomeen syntyi tuolloin poliittinen yksimielisyys eläkeuudistuksen suuntaviivoista ja välttämättömydestä. Kun eduskunta äänesti uudistuksesta, myös oppositio äänesti lakiehdotuksen puolesta. TELAn viesti oli mennyt perille.

Yhteiskunnan palveluksessa

Työeläkejärjestelmän puolesta viestiminen ja vaikuttaminen poikkeaa Swanljungin mielestä muusta yhteiskunnallisesta lobbauksesta. Eläkesanomana pitää kantaa paitsi perille myös pitkälle ja laajalle.

– Monet työeläketurvaa koskevat päätökset näkyvät ja vaikuttavat pitkällä aikavälillä. Isoimmat muutokset konkretisoituvat yhteiskunnassa vasta vuosikymmenien kuluttua.

– TELAn toiminta on myös sikäli poikkeuksellista, että meidän edustaman alan ja muun yhteiskunnan välillä ei mielestäni ole intressiristiriitoja. Hyvä, toimeentuloon riittävä eläke, joka perustuu kohtuullisiin työeläkemaksuihin, on sekä työeläkevakuuttajien että kansalaisten tahtotila.

Pään hakkaaminen seinään ei ole ratkaisu

Yhteisen tahtotilan ylläpitäminen on edellyttänyt työeläkejärjestelmän, työmarkkinajärjestöjen ja poliittisen järjestelmän toimijoilta hyviä kontakteja ja neuvottelutaitoa. Swanljung itse pitää arvossa ratkaisukeskeistä toimintaa.

– Jos neuvotteluissa tulee seinä vastaan, pitää etsiä kaikki keinot eteenpäin pääsemiseksi. Joskus kannattaa kaivaa tunneli seinän ali, joskus taas kiertää toista kautta tai kiivetä seinän yli. Pään hakkaaminen seinään ei vie meitä eteenpäin.

Yhteistyön kulttuuria vaalinut Swanljung seuraa nyt huolestuneena työurakeskusteluja. Työmarkkinajärjestöjen uskottavuus on koetuksella.

Työurakeskustelu veloo ilmassa

– Työmarkkinajärjestöillä on poliittisten toimijoiden luottamus vain niin kauan kun ne tekevät hyviä ratkaisuja hallitukselle. Jos järjestöt menettävät nauttimansa luottamuksen, ne tuskin saavat sitä enää takaisin.

Swanljungin mukaan työuria ja työeläkkeitä koskevat päätökset

tulisi tehdä pian. Työeläkkeistä on jo tullut poliittinen puheenaihe, mikä näkyi varsinkin eduskuntavaaleissa. Swanljungin mielestä työeläkejärjestelmän valtarakenteet ovat nyt sellaisessa tilassa, että isot muutokset voivat olla ovella.

Hän toivoo, että poliitikot malttaisivat pitää riittävää etäisyyttä työeläketurvian kehittämiseen. Lyhyen aikavälin ratkaisuja suosiva politiikka ja pidemmän aikavälin ratkaisuja tarvitseva työeläketurva sopivat huonosti yhteen.

– Omasta kokemuksesta ja eurooppalaisia esimerkkejä nähtyäni sanon, että yksinomaan poliitikkojen harteille jätetty työeläketurva antaa kansalaisille hyvin epävarmoja lupauksia.

Eläkepolitiikkaa yli rajojen

Eurooppalaisia tuulia Swanljung on haistellut TELA-kautensa aikana paljon. Vielä vuosituhatvaihteessa eläkepolitiikan EU-kytkös merkitsi lähinnä unionin liittymissopimukseen kirjattua erityisvapautta, joka säilytti Suomen työeläketurvian kehittämisen ja hoitamisen maamme sisäisenä asiana. Nyt asia on toisin.

– EU on nostanut eläkeasiat ykkösagendalle. Ne kuuluvat niin komission kuin Ecofinin asialistalle. Eläkepolitiikkaa tehdään nyt Suomen rajojen ulkopuolella, ja TELAn pitää olla siellä mukana kuuntelemassa ja vaikuttamassa.

Swanljung itse on kaksi viime vuotta toiminut eurooppalaisen sosiaaliturvan edunvalvontajärjestön AEIP:n puheenjohtajana. Telalaisia nähdään Brysselissä jatkossakin. Telan johtaja **Matti Lepälä** siirtyy vuodenvaihteessa The European Federation of Retirement Provision -järjestön toimitusjohtajaksi.

Pitkä ja lyhyt työura

Swanljungin työura päättyy nyt syksyllä, kun hän siirtyy eläkkeelle. Työura venyi odotettua pidemmäksi, mutta samalla kuitenkin sen verran lyhyeksi, että asiasta saattaa tulla sanomista.

– Minulla on 60 vuoden henkilökohtainen eläkeikä, joka perustuu vuonna 1984 tehtyyn sopimukseen. Täytän nyt 62 vuotta eli olen jatkanut työuraani kaksi vuotta sovittua pidempään. Minulle se riittää.

Swanljung sanoo ymmärtävänsä, jos joku kyseenalaistaa hänen ratkaisunsa ja vaatii häneltä vieläkin pidempää työuraa.

– Toistaiseksi olen selvinnyt päätöksestäni aika vähillä moitteilla, Swanljung sanoo.

Seuraajaansa **Suvi-Anne Siimestä** Swanljung varoo neuvomasta. Pienen mietinnän jälkeen Swanljung palaa yhteistyön merkitykseen.

– Kannattaa vaalia poliittisten päättäjien ja työeläkejärjestelmän kanssa rakennettua laajaa ja hyvää yhteistoiminnan perinnettä. Myös virkamieskuntaa kohtaan.

*Teksti: Peter Lindström
Kuva: Ilkka Ärrälä*

Suuri harppaus ykköslöbbariksi

Matti Leppälä lähtee TELAsta Brysseliin

Matti Leppälä on nimitetty Brysselissä toimivan The European Federation for Retirement Provisionin (EFRP) toimitusjohtajaksi. Leppälä siirtyy uuteen tehtäväänsä marraskuun alussa ja jättää tehtävänsä TELAssa lokakuun lopussa.

☞ Leppälän kausi EFRP:ssa toimitusjohtajana alkaa vuoden alussa.

– Olemme saaneet johtajan, joka jakaa meidän visiomme työsidonnaisten, rahastoitujen lisäeläkkeiden kehittämismahdollisuuksista, kommentoi Leppälän valintaa EFRP:n puheenjohtaja **Patrick Burke**.

Mikä on EFRP?

EFRP (suom. *eläketurvan eurooppalainen liitto*) edustaa eläkerahastojen kansallisia yhdistyksiä, joiden jäsenet tarjoavat työsuhteeseen ja työmarkkinasopimuksiin perustuvaa eläketurvaa.

EFRP on suuren luokan lobbausjärjestö. Nimitysuutisessa järjestö ilmoittaa, että sen tavoitteena on kehittää työsidonnaisia ja rahastoituja lisäeläkkeitä niin, että ne ovat riittäviä, vakaita, kestäviä ja edullisia.

Euroopassa maittain vaihtelu on suurta. Monissa maissa esimerkiksi ammatti- ja toimialakohtaiset eläkejärjestelyt ovat tyypillisiä. Juuri näiden työnantaja- ja toimialakohtaisen työsuhteeseen pohjaavan eläketurvan edunvalvoja ja lobbari EFRP on. Sillä on 26 jäsentä 21 maasta, Eläkesäätiöyhdistys Suomesta yhtenä niistä.

Jäsenjärjestöjensä kautta EFRP:n hallinnoi-

mien työeläkevarojen yhteenlaskettu sijoitusvallisuus on huikait, noin 3 500 miljardia euroa.

– Olen tyytyväinen, että noin 10 vuoden TELAssa tehdyn työkokemuksen jälkeen aukesi mahdollisuus kansainvälisiin tehtäviin. Työeläketurvan ja sen rahoituksen osaamisen lisäksi uskon, että työmarkkinajärjestökentän tuntemus vaikutti valintaani, Leppälä sanoo.

EFRP:n nykyinen pääsihteeri **Chris Verhaegen** jättää tehtävänsä joulukuussa. Hänet on nimitetty Euroopan vakuutus- ja lisäeläkevakuutusviranomaisen (EIOPA) *Occupational Pensions Stakeholder Group*:in puheenjohtajaksi.

– EFRP edustaa 83 miljoonaa vakuutettua. Näen uudessa työssäni paljon mahdollisuuksia ja otan haasteellisen tehtävän mielenkiinnolla vastaan, Leppälä toteaa.

– Koti siirtyy nyt Brysseliin, ja sen myötä on tiedossa isoja ja jännittäviä muutoksia, hän sanoo.

Teksti: Anne Iivonen

Kuva: Karoliina Paatos

KUKA?

Matti Leppälä

- syntynyt Helsingissä 1960
- oikeustieteen kandidaatti, Turun yliopisto 1987, Executive MBA Insurance and Financial Services 2007
- nimitetty 1.1.2012 lukien *The European Federation for Retirement Provisionin* (EFRP) toimitusjohtajaksi
- Työeläkevakuuttajat TELA ry:n EU- ja kv-asioista sekä sijoitus- ja lakiasioista vastaavana johtajana vuosina 2001–2011
- STTK:ssa ensin lakimiehenä ja sitten edunvalvontajohtaja vuosina 1994–2000
- toiminut *European Association of Paritarian Institutions:ssa* (AEIP) sekä OECD:n *Private Pensions Working Group:issa*
- siirtyy Brysseliin marraskuussa
- naimisissa, kolme teini-ikäistä lasta.

Kollektiivinen eläketurva kakkos- ja kolmospilarissa

☞ Eläketurvan riittävyys, väestön ikääntyminen ja EU-alueen taloudellinen kehitys ovat kasautuvia huolenaiheita Euroopassa. Keskustelua eläketurvan rahoituksesta ja eläkkeiden tasosta käydään monissa Euroopan maissa.

– Ammatillinen lisäeläketurva on se alue, jota monissa Euroopan maissa kehitetään. Tällöin puhutaan kollektiivisesti järjestetystä eläketurvasta, joka on hoidettu toisen ja kolmannen pilarin lisäeläkejärjestelmissä, **Matti Leppälä** selventää.

Suomessa aiheeseen paneuduttiin lokakuussa Eläketurvakeskuksessa järjestetyssä seminaari, jossa käytiin läpi EU:ssa järjestetyn elä-

keturvan rakennetta ja selvitettiin työmarkkinaeläkkeiden merkitystä eri maissa.

Finanssikriisin jälkeinen työeläkevakuutuskentän vakavaraisuus on EU:ssa tarkastelussa ja valvovat viranomaiset haluavat selkeyttää tavat, kuinka työeläkevakuuttajien vakavaraisuutta arvioidaan.

EFRP:n jäsenenä olevat työeläkerahastot ovat isoja institutionaalisia sijoittajia, jotka edustavat ostajapuolta finanssimarkkinoilla. Niiden tarkoitus on kartuttaa ja myydä varoja pitkällä aikavälillä ja ne pitävät päämääränään tuottaa lisätuloja valtion eläkkeen rinnalle, jotta eläke-
iän köyhyyttä voidaan välttää.

Vastuuntuntoisia ryppyötsia

Herrana on hyvä olla. Tosin juuri nyt ei sitä näytä, sillä monen päättäjän kasvoista kuvastuu huoli. Onneksi näin. Vakavien ongelmien edessä rasittuneisuus kertoo vastuuntunnosta.

Vastuullisuutta jopa totalitaarisen hallinnon edessä osoittanut **Aleksander Solženitsyn** analysoi päinvastaista käytöstä historian tutkimuksen ja taiteen keinoin romaanissaan *Elokuu neljatoista*. Analyysin kohteena on Venäjän armeijan toiminta ensimmäisen maailmansodan alussa.

Kuvaava esimerkki vastuun välttelystä on kenraali Artamonovin suunnitelma: ”Miten päästä armeijakuntineen luiskahtamaan tilanteesta niin, että komentajan nimi ei joutuisi häpeään, niin että tämä päinvastoin palkittaisiin.”

Karu raportti

Myös nykyisen globaalin talouden ja finanssijärjestelmän vääristymien taustalta löytyy vastuuttomuutta. Finanssijärjestelmän osalta karun analyysin ongelmien syistä tarjoaa Yhdysvaltojen hallituksen (Financial Crisis Inquiry Commission) tuottama raportti.

Raportin paljastavin yksityiskohta on Wall Streetin lobbarien vaikutusvallan suuruus ja heidän käyttämänsä valtavat rahasummat. Katastrofiin johtanut finanssijärjestelmän rakenne oli muokattu pitkälti lobbarien toiveiden mukaiseksi. Keskeinen päätelmä on se, että kriisi olisi ollut vältettävissä. Kriisin taustalla olivat inhimilliset tekijät kuten vastuuttomuus.

Skenaarioita leveällä pensselillä

Elämme kummallisia aikoja. Käänteet taloudessa ovat yhtä dramaattisia kuin Suomen nais-suunnistajille maailmanmestaruuden tuoneesta viestissä.

Talouden draamassa lopputulos on vielä avoin, mutta menestyksemme vaikuttaa se

kumpi muodostuu vallitsevaksi – Artamonovin vai Solženitsynin toimintatapa.

Niinpä tämä jako sopii lähtökohdaksi maamme ja eläketurvan tilaa kuvaaville skenaarioille. Näinä aikoina niitä sopinee maalata numeerisia faktoja leveämmällä pensselillä.

Skenaario Artamonov

Politiittisten päättäjien toimintaa ohjaavat yksipuolisesti maan edusta piittaamattomat intressiryhmät. Kansalaisten motto kuuluu: ”Aina kannattaa valittaa.”

Yrityselämässä keskeisimmät ”tuotekehityksen” kohteet ovat verosuunnittelu ja viranomaismääräysten kiertäminen. Suurimmat menestystarinat syntyvät veronmaksajien kustannuksella. Luova tuho osuu nimenomaan kansainväliselle kilpailulle alttiiseen vientiteollisuuteen.

Finanssialan johtajat kieltävät oman vastuunsa ja tarpeen turvata muun yhteiskunnan edut – ongelmista syytetään matemaattisia malleja tai luonnonlain kaltaisia kehityskulkuja. Kaikenkarvainen byrokraatia korvaa vastuullisen harkinnan.

Downshiftauksen nimissä laiskuus on nousut hyveeksi. Maan talous ja eläketurva ontuvat.

Skenaario Solženitsyn

Päättäjillä on talouden realiteettien ymmärryksen lisäksi – ainakin sosiaalivakuutuksen saralla – sosiaalinen omanunto. Kansalaisten motto kuuluu: ”Jospa tekisin asialle itse jotakin.”

Ei uskota muodissa olevaa talousoppia vaan ymmärretään, että pienessä maassa vastuullisuus vaatii eri toimijoiden yhteistyötä. Nokian ongelmista ei tunneta vahingoniloa vaan Suomen historiassa ainutlaatuisen yhtiön tarjoaman kokemuksen avulla synnytetään uusia ”mini-nokiaita”.

Opetushallinnossa otetaan vastuuta nuorisotyöttömyydestä. Koulu sallii hyvän itsetunnon

kehittymisen muillekin kuin teoreettisesti suuntautuneille nuorille. Eri alojen opiskelupaikkojen määrät vastaavat suunnilleen työn tarjontaa. Nuorison toiveammatti ei ole julkkis.

Eliniän pidentymisen mukana pitenevä työura koetaan oikeudenmukaiseksi vastuunkannoksi.

Maan talous ja eläketurva ovat kestäväällä pohjalla.

On skenaarioilla yhteistäkin, sillä milloinkaan ei tule pulaa päivystävistä dosenteista.

Lasse Koskinen

Kirjoittaja on Aalto-yliopiston kaupparkeakoulun dosentti.

Työttömyysputken käyttö on vähentynyt

- ★ Työttömyysputken käyttö on vähentynyt 2000-luvulla.
- ★ Ikärajan korottaminen nykyisestä vähentäisi työttömyyttä, mutta vaikutus olisi pienempi kuin aiempien korotusten.
- ★ Työttömyysputki on vain yksi osa kokonaisuutta, kun tavoitellaan pidempiä työuria.

★ Työttömyysputki tarkoittaa ikääntyvien työttömien erityistä pidennettyä työttömyys-turvaa, jonka tavoitteena on turvata ikääntyvän pitkäaikaistyöttömän toimeentulo. Työttömyysputki muodostui aiemmin työttömyyspäivära-hasta, lisäpäivistä ja työttömyyseläkkeestä. Nykyään lisäpäiviltä siirrytään vanhuuseläkkeelle 62–65-vuotiaana. Tällä hetkellä noin 12 prosenttia 55–64-vuotiaista, lähes 110 000 henkilöä, on työttömänä tai työttömyyseläkkeellä.

Eläketurvakeskuksen kesäkuussa julkaisemas-sa tutkimusraportissa kuvataan ikääntyvien työt-tömyyttä ja työttömyysputken käyttöä vuosina 1995–2009. Tutkimuksen aineistona ovat Eläke-turvakeskuksen koko väestön kattavat yksilöta-son rekisteritiedot ja otos Tilastokeskuksen työs-säkäyntitilastosta.

Työttömyysputken käyttö on vähentynyt

★ Vuosina 1995–2009 työttömyysputken alaikä-rajaa on nostettu kaksi kertaa. Vuonna 1997 ikä-rajaa nousi 53 vuodesta 55 vuoteen ja vuoden 2005 eläkeuudistuksen yhteydessä työttömyysputken ikäraja nousi 55 vuodesta nykyiseen 57 vuoteen. Työmarkkinajärjestöjen sopimuksen mukaan työttömyysputken ikäraja nousee 58 vuoteen vuonna 2012.

Työstä työttömyyteen siirtyvien osuus on suu-rempi työttömyysputkeen oikeutetuilla kuin ala-ikärajaa nuoremmilla. Ikärajan korotusten jälkeen alaikäraja nuorempien siirtyminen työttömyy-teen vähenee. Aiemmissä tutkimuksissa on ha-vaittu, että työttömyysputken ikärajan korotus pienensi työttömyysriskiä ikäryhmässä, joka ei enää ikärajan korotuksen jälkeen ollut oikeutettu työttömyysputkeen.

Vuosien 1995–2009 aikana ikääntyvien työt-tömyys on yleisesti laskenut ja työttömyysputken

käyttö vähentynyt. Myönteisen kehitykset taustal-la voivat olla esimerkiksi parantunut taloudellinen tilanne, ikärajakorotukset ja työttömyysput-ken varsin laaja käyttö aiemmin.

Työttömäksi siirtyneiden osuus nousi ja työssä pysyneiden osuus laski taantumana myötä vuonna 2009. Vuoden 2009 taantuma lisäsi työttömyy-tä kaikissa ikäryhmissä, erityisesti nuorten ikä-ryhmässä.

Ikärajan korottaminen vähentäisi työttömyyttä

★ Yksinkertaisten simulointilaskelmien avul-la on selvitetty, miten työttömyysputken ikärajan korottaminen vaikuttaisi työllisyyteen ja työttö-myyteen. Laskelmat eivät ole ennusteita tulevas-ta kehityksestä vaan kuvaavat eroja eri vaihtoeh-tojen välillä.

Työttömyys vähenisi ja työllisyys kasvaisi, jos työttömyysputken ikäraja korotettaisiin. Esimer-kiksi työttömyysputken ikärajan korottaminen 57 vuodesta 58 vuoteen laskisi työttömien osuutta 57–61-vuotiaasta väestöstä noin 0,8 prosenttiyk-siköllä.

Ikärajakorotuksen työllisyysvaikutukset olisi-vat kuitenkin jatkossa aiempaa pienemmät, koska työttömyysputken ikäraja on jo varsin korkealla ja sitä käytetään aiempaa vähemmän. Useilla ikä-rajan korotuksilla on kokonaisuutena ollut vaiku-tusta, vaikka yksittäisen korotuksen vaikutus on suhteellisen pieni.

Työttömyysputki osana työurien pidentämistä

★ Tutkimuksen tulokset osoittavat, että ikään-tyvien työllisyys on parantunut tarkastellun ajan-jakson aikana. Työttömyys ja työttömyysputken

käyttö ovat vähentyneet. Lisäksi aiemmissa tut-kimuksissa on havaittu, että varhaisen eläkkeel-le siirtymisen väheneminen on parantanut työs-sä pysymistä.

Muutokset työttömyysputkessa ja varhaiselä-kereiteissä vaikuttavat työntekijöiden ja työn-antajien toimintaan yhtäaikaaisesti, joten työttö-myyssputken ehtojen muuttaminen on vain yksi kysymys työurien pidentämisen kokonaisuudessa. Näiden laskelmien perusteella on vaikea arvioida, lisäksi putken ikärajan korottaminen eläkkeel-le siirtymistä

Ikävuosina 62–65 työtön voi valita työttömyys-turvan lisäpäivät tai vanhuuseläkkeen. Työllisyy-den kannalta ei ole merkitystä, siirtyvätkö työttö-mät eläkkeelle vai jatkavatko he työttömänä. Olisi kuitenkin tärkeä tietää, valitsevatko työttömät li-säpäivät vai vanhuuseläkkeen, jotta eläkemenoja ja eläkkeellesiirtymisikään voitaisiin paremmin ennustaa.

Ikääntyvien työttömyyden tutkiminen on tär-keää työurien pidentämisen näkökulmasta, koska siirtyminen työelämästä pois työttömyyden kautta on yleistä. Työttömyyttä on työmarkkinoilla kui-tenkin työttömyysputkesta riippumatta. Esimer-kiksi talouden laskusuhdanteet vähentävät työn kysyntää. Globaalien talouden kilpailun seuraukse-na yrityksissä toteutetaan rakenteellisia muutok-sia, jotka saattavat johtaa irtisanomisiin.

Kirjoittaja Signe Jauhiainen on tutkinut yhdessä ekonomisti Juha Rantalalan kanssa työttömyysputken käyttöä. Ikääntyvien työttömyys ja työttömyysputki -tutkimus julkaistiin kesällä Eläketurvakeskuksen raportteja -sarjassa 03/2011. – Jauhiainen on nykyisin ekonomistina Pellervon taloustutkimuksessa.

TYÖELÄKEPÄIVÄ

15.11.2011 • Helsingin Messukeskus

Työeläkepäivän tämänvuotinen teema Ihmisten järjestelmä kääntää näkökulman rakenteiden tasolta ihmiseen, sinuun ja minuun, nuoreen ja vanhaan.

OHJELMA

Helsingin Messukeskus klo 12 alkaen

Ihmisten asialla jo 50 vuotta

Toimitusjohtaja Jukka Rantala, Eläketurvakeskus

Elämää, työtä ja eläkettä

Sosiaali- ja terveystieteiden ministeri Paula Risikko, valtioneuvosto

Vaihtoehtoiset seminaarit

Minä väitän! – Manifestipuheenvuorot työeläketorilla

Valitse mieleisesi seminaari kolmesta vaihtoehdosta. Ilmoittaudu viimeistään 20.10.2011 verkossa osoitteessa www.etk.fi > Koulutus. Sinulle lähetetään henkilökohtainen kutsu noin kaksi viikkoa ennen tilaisuutta.

Tervetuloa Työeläkepäivään!

1 SEMINAARI

Eläkeläiset tänään ja huomenna

Miten Irja & Raimo pärjäävät eläkkeellä?

Onko eläkkeiden taso noussut, entä miten eläkeläiset itse arvioivat toimeentuloaan? Seminaari kurkistaa Irjan ja Raimon lompakko-tasolle eikä jätä vastaamatta, miksi eurot ovat eläkeläisille tärkeitä. Seminaari käsittelee myös toiveita, joita liittyy eläke-aikaan. Arkikokemuksen lisäksi seminaari nostaa pöydälle kansantaloudellisen tarkastelun ja siitä seuraavan ydinkysymyksen: mistä pitäisi tinkiä, jos rahat eivät riitä?

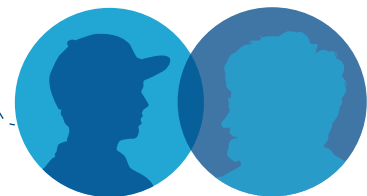

2 SEMINAARI

Vanhojen ja nuorten arki

Miten Adalmiina eli ennen ja Aino nyt?

Arki sata vuotta sitten oli toisenlaista ja toisennäköistä kuin tänä päivänä. Oliko Adalmiinalla paremmat olot kuin Ainolla nykyisin? Huutolaisista on kasvettu harmaiksi panttereiksi, ja työuran jälkeen aktiiviaika jatkuu pitkälle eläkeikään. Seminaari tarkastelee vanhenevan Suomen tulevaisuudenkuvaa, jossa eläkeläiset tukivat liikennevälineet, terveyskeskukset ja teatterit. Tällaista on Ainolle luvassa?

3 SEMINAARI

Sukupolvet elämän ketjussa

Ymmärtävätkö Niko-Petteri ja Terttu-mummo toisiaan?

Miten eläkejärjestelmä toteuttaa sukupolvien välistä oikeudenmukaisuutta? Seminaari paneutuu sukupolvikeskusteluun ja siihen, miten ihmiset jäsentävät omaa paikkaansa sukupolvien ketjussa. Ymmärtävätkö Niko-Petteri ja Terttu-mummo toisiaan? Seminaari tarkastelee toisaalta iäkkäiden osallisuutta yhteiskunnassa ja nuorten suhdetta poliittiseen vaikuttamiseen.

Eläketurvakeskus
PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Asiakaspalvelua Kalevankadulla 1970-luvun alussa. Kelsiturkki lämmitteää asiakasta, jota Anneli Ahonen ja Maija Vuonokari (oik.) neuvovat työvälleinään kortistot ja puhelin.

Taustalla, mutta jo 50 vuotta mukana työeläketurvan arjessa

ELÄKETURVAKESKUS

MATKAVAKUUTTAJANA TULEVAISUUTEEN

Eläketurvakeskuksen perustamisesta tulee tänä syksynä kuluneeksi 50 vuotta. Toiminta käynnistyi 5. lokakuuta 1961. Koska tuolloin ei vielä ollut maksettu ensimmäistäkään vakuutusmaksua, perustamispääoma lainattiin pankista. Työeläketurvan alussa tarvittiin monenlaista kekseliäisyyttä, mitä näyttää tarvittavan jatkossakin.

Ensimmäinen yleinen työeläkelaki, työntekijäin eläkelaki (TEL) säädettiin kesällä 1961. Yksi lain tärkeimmistä periaatteista oli työeläkejärjestelmän hajautettu toiminta. Työeläketurvan järjestäminen sälytettiin tätä varten perustetuille säätiöille, kassoille ja työeläkeyhtiöille. Hajautuksen takia yhteisiä tehtäviä varten tarvittiin yhteiselin, *eläketurvakeskus*. Nimi mainittiin työeläkejärjestelmän syntyvaiheiden asiakirjoissa alkuunsa pienellä alkukirjaimella.

Hajautus yksityisten vakuuttajien hoidettavaksi ei ollut suomalaisessa sosiaaliturvassa tuntematonta. Työtaturmavakuutus oli järjestetty näin vuodesta 1895.

Työeläketurvan laajuus ja moninaiset sidok-

set olivat kuitenkin jotain ennen kokemattonta. Yleensä elinvoimaisimmat yritykset kasvavat vähitellen, mutta työeläkelaitokset aloittivat vajaan vuoden järjestelykauden jälkeen heti suuryrityksinä. Heti perään TEL työeläkelainin jälkeen säädettiin lyhytaikaisissa työsuhteissa olevien eläkeläki (LEL). Molempien lakien soveltaminen alkoi 1. heinäkuuta 1962.

Eläketurvakeskukselle työeläkelain tulkinta

Työeläkelaki oli tarkoituksellisesti kirjoitettu väljästi. Jo lakia 1950-luvun lopulla valmistellut sosiaali- ja terveysministeriön ylijohhtajan

**ETK aloitti toimintansa sittemmin pu-
retussa uusrenessanssitalossa Uuden-
maankatu 20–22:ssa vuonna 1961.**

Vaikutteista sähköiseksi valtatieksi

– kansainvälinen ETK

🔗 Kansainvälisten palvelujen tuottami-
nen on yksi Eläketurvakeskuksen perus-
tehtävistä. Alusta alkaen on haettu vai-
kutteita ulkomaisista eläkejärjestelmistä
ja osallistuttu alan kansainvälisiin järjes-
töihin.

Sosiaaliturvasopimukset Pohjoismai-
den välillä 1970-luvulle tultaessa avasivat
väylää toiminnalle eläkeasioiden kansain-
välisenä yhdyslaitoksena. Nykyistä EU-
muotoista yhteistyötä viriteltiin 1980-luvun
alussa. Silloisen EY:n jäsenmaan Saksan
kanssa tehty kahdenvälinen sosiaalitur-
vasopimus teki Eläketurvakeskuksessa tu-
tuksi tunnetun sosiaaliturvan koordinaa-
tioasetuksen 1408/71 soveltamisen.

Uudet kahdenväliset sopimukset ja lo-
pulta EU:iin liittymiseen 1995 johtanut in-
tegraatio laajensivat keskuslaitoksen hoita-
mien ulkomaanasoiden määrää.

Kelan kanssa sovittiin vuonna 1998,
että Eläketurvakeskuksessa käsitellään
Suomessa asuvien EU-eläkehakemukset.
Hakemuserän yhä edelleen jatkuva kas-
vu johti ulkomaisten eläkeasioiden osaston
perustamiseen 2004. Työskentelymaan va-
kuutuksesta määrääjäksi vapautettujen lä-
hetettyjen työntekijöiden todistukset teh-
dään lakiosastolla.

Eläketurvan kasvavien kansainvälisten
tehtävien hoitamiseksi on pitkään tehty
yhteistyötä ja tietojärjestelmiä. Ensimmäi-
set sähköiset tiedonsiirrot eläkejärjestel-
mien välillä Eläketurvakeskus vastaanotti
Ruotsista 1970-luvun puolivälissä.

EU vaatii, että jo ensi vuonna sosiaali-
turvan tiedot pitäisi välittää jäsenmaiden
välillä sähköisesti. Eläketurvan osalta vas-
tuu tästä on Suomessa arvatenkin Eläke-
turvakeskuksella.

Kimmo Kontio

Teivo Pentikäisen vetämä eläkekomitea linja-
si, että hajautetun järjestelmän yhteisiä tehtäviä
hoitamaan perustettava eläketurvakeskus (ETK)
luo eläketurvan yksityiskohdat ja lain tulkinnat.

Sosiaali- ja terveysministeriö asetti kesällä 1961
työryhmiä suunnittelemaan toimeenpanoa. Työ-
ryhmät, kuten saman vuoden syksyllä asetetut
hallintoelimet – edustajisto ja hallitus – koostui-
vat ministeriön, vakuutusalan ja työmarkkinajär-
jestöjen edustajista.

Eläketurvakeskuksen hallitus oli 1960-luvul-
la LEL-lakia hoitavien työeläkekassojen halli-
tuksen ohella ainoa työeläkejärjestelmässä, jos-
sa oli kolmikantainen valtion, vakuuttajien ja
työmarkkinajärjestöjen edustus. Yrittäjäeläke-
iden myötä myös yrittäjä- ja maatalousyrittä-

jäjärjestöjen edustajat tulivat mukaan 1970-lu-
vun alussa.

Asiantuntemus lainattiin Kelasta

Viidenkymmenen vuoden takainen Suomi oli vä-
häväkinen. Enemmän kuin kolmannes väestöstä
hankki elantonsa maatalouselinkeinoista. Silti uu-
den laitoksen toiminta polkaistiin käyntiin muu-
tamassa kuukaudessa. Matematiikkaan sidoksissa
olevalla alalla tässä ikään kuin sovellettiin vanhaa
laskusääntöä: jos ei voi ottaa, täytyy lainata.

ETK:n hallitus kutsui ensimmäiseksi toimitus-
johtajaksi ylimatemaatikko **Tauno Jylhän** Kan-
saneläkelaitoksesta, josta tulivat monet muutkin

Etk.fi

– avain asiantuntijan työeläketietoon

Uudistunut Etk.fi henkii Eläketurvakeskuksen uutta ilmettä. Tänä vuonna viittä vuosikymmentään juhliva työeläkkeiden tietotalo haluaa palvella entistä notkeammin verkossa.

 Etk.fi on työeläkealan asiantuntijoiden ja yhteistyökumppaneiden verkkopalvelu. Se elää vahvasti ajassa, ja tarjoaa käyttäjilleen paitsi kiinteän ytimen, Eläketurvakeskuksen ammattilaisten osaamisen, myös alan uutiset.

Eläkkeet puhuttavat

Palvelun etusivun lisäksi uutiset tahdittavat eri osioiden aloitussivuja. Keskustelua nostatetaan myös kolmen viikon rytmisissä ilmestyvällä kolumnilla. Kolumnipalstalla näkemyksiään esittävät talouden ja sosiaaliturvan erityisosaajat eri yhteisöistä.

Eläketurvakeskus juhlii tänä vuonna 50-vuotista työuraansa. Merkkivuosi näkyy muun muassa uutena ilmeenä, joka sukeltaa näkyviin askel askeleelta vuoden loppuun mennessä. Keväällä julkaistiin liikemerkki, ja kesän kynnyksellä uuden ilmeen sai Etk.fi.

Uusin tieto työeläkkeistä

Eläketurvakeskuksen tuottamat julkaisut on koottu Etk.fi:hin kattavaksi palveluksi. Tutkimuksia, raportteja ja muita julkaisuja voi selata niin navigoiden kuin erillisen julkaisuhaun keinoin. Esimerkiksi raportin esittelysivulta voi näpäyttää itsensä julkaisun sähköiseen versioon tai tilauslomakkeelle, jos raportti tarjotaan myös painotuotteena.

Ilmestyviä uutisia, tiedotteita, julkaisuja ja kolumneja auttavat tuoreeltaan seuraamaan rss-syötteet. Syöte herättelee lukijaa vaikkapa uuden julkaisun äärelle.

Tuoreimman tiedon tykö ohjaa myös uutiskirje. Etk.fi:stä voi tilata sähköpostitse ilmestyvän kirjeen koulutuksista, julkaisuista tai vaikuuttamisen valvonnan aiheista.

Asiantuntijat palveluksessasi

Etk.fi ohjaa asiakkaansa asiantuntijan luo. Se kertoo eläketurvan nykytilasta ja tulevaisuudesta ja tarjoaa palveluita. Verkkoon on pyydystetty esimerkiksi Suomen tärkeimmät eläketilastot, laskuperusteet ja ohjeet ulkomaantyön vakuuttamiseksi.

Eri palveluiden tarkemmat yhteystiedot esitetään asiaa käsittelevän osion yhteydessä, ja mediaa palvelevat tiedot on koottu erilliseen osioon. Päivystävät palvelunumerot ja sähköpostiosoitteet löytyvät myös yleisistä yhteystiedoista.

Vaikka Etk.fi on kokenut mittavan muutoksen, löytyvät sen kinalosta tuttuun tapaan myös Työeläkelakipalvelu, lomakkeet ja eläkesanasto.

*Teksti: Johanna Merinen
Kirjoittaja on Etk.fi:n päätoimittaja.*

Kuvitus: Katri Saarteinen

Eläketurvakeskus tuntee ja taitaa työeläkkeet

Etk.fi on työeläkealan asiantuntijoiden ja yhteistyökumppaneiden verkkopalvelu, joka sisältää seuraavat osiot:

- Eläkejärjestelmä
- Ulkomaantyön vakuuttaminen
- Vakuuttamisen valvonta
- Vakuutusmatemaattiset palvelut
- Rekisterit
- Koulutus
- Tutkimus
- Tilastot
- Ennustelaskelmat
- Kansainvälinen seuranta ja vertailu
- Työnhakijalle
- Medialle
- Julkaisut
- ETK lyhyesti

ETK:n ensimmäinen hallitus 5.10.1961, jossa olivat mukana STM:n ja vakuuttajien lisäksi työmarkkinajärjestöjen johtohenkilöt. Työeläkejärjestelmässä ETK oli ikään kuin etujärjestöjen takuumiehenä 1970-luvun puoliväliin, jolloin työmarkkinajärjestöjen edustajat tulivat mukaan myös yhtiöiden hallintoon. Keskellä Teivo Pentikäinen.

Vakuutetuille ETK:sta jaettu henkilökohtainen työeläkekortti oli tarkoitettu apuvälineeksi työntekijälle ja työnantajalle työsuhteen rekisteröimiseksi. Nämä pari miljoonaa korttia jäivät pian historiaan, mutta sitä varten luotua kansainvälisesti ainutlaatuista henkilötunnusjärjestelmää sovelletaan edelleen.

Kalevankatu 6:n henkilöstöä vuonna 1962, jolloin yhteensä työntekijöitä oli 50. Aikaikojen keskeiset toimihenkilöt tj. Tauno Jylhä (neljäs vasemmalta) ja lakijohdaja Heimer Sundberg (kesk.) tulivat Kelasta, jonka virastomaiset toimintatavat leimasivat silloista ETK:ta. Sinutteluun kuitenkin siirryttiin yhteisellä päätöksellä 1970-luvulle tultaessa.

henkilöt. Jylhällä oli jo pitkään ollut näkemys kattavan eläketurvan järjestämisen tarpeellisuudesta. Hän kirjoitti asiasta Suomen Kuvalehdessä vuonna 1951 otsikolla: ”Kun kansa vanhenee, se tarvitsee eläkkeen”.

Neuvontaa, ohjausta ja ymmärrystä eläkkeisiin

Yksinomaan jo työeläketurvan uutuuden takia Eläketurvakeskuksestakin hoidettiin vuosia monia käytännöllisiä asioita. Koska omaa henkilöstöä oli rajallisesti, toimittiin yhteistyössä pankkien ja postin kanssa, jotka avustivat eläkehakemusten jakamisessa ja täyttämässä sekä sittemmin eläkeotteen tilaamisessa.

Näin saavutettiin liki 5 000 toimipaikan verkosto. Vielä 1980-luvulla puolet kaikista eläkehakemuksista tuli Eläketurvakeskukseen.

Tiedotuksessa hankittiin apuun ajan parhaita voimia ja välineitä. Opetuselokuvia kuten **Risto Jarvan** ja **Jaakko Pakkasvirran** tekemä ”*Herran Kenolan kesäpäivä*” kehysti eläkevalistuksen tavallisen teollisuustyöntekijän lomapäivään. Elokuvia esitettiin yleisötilaisuuksissa ja elokuvateattereissa esitysten alussa.

Vuodesta 1966 neuvottavia palveltiin suoraan Kalevankadun toimitiloissa. Vuonna 1975 juuri ennen uuteen toimitaloon Itä-Pasilaan muuttoa toimistossa kävi 16 000 asiakasta, vaikka pääosin palvelu on aina tapahtunut puhelimitse ja kirjeitse.

Tulevaisuus hoidossa nyt

Väheksymättä suoraa palvelua, Eläketurvakeskuksen tärkein tehtävä on aina ollut julkisuudelta näkymätön, mutta pitkäjänteinen eläketurvan valmistelu, kehittäminen ja rekistereiden ylläpito. Tätä tuetaan omilla tutkimuksilla ja tilastotuotannolla yhteistyössä viranomaisten ja muiden toimijoiden kanssa.

Eläketurvakeskus on lähes koko toimintansa ajan ollut ansioeläketurvan tärkein tutkimuslaitos Suomessa. Jos toiminta tiivistettäisiin yhteen lauseeseen se voisi kuulua: ”Eläketurvakeskus hoitaa tulevaisuutta nyt”.

Eri vakuuttajilta kertyvät eläkeoikeudet koottiin 2000-luvulle asti yhteiseen rekisteriin Eläketurvakeskukseen, jolla on edelleen perimmäinen vastuu rekisteristä. Käytännön rekisterityö on 2000-luvulla siirretty Arek Oy:öön.

Eläketurvakeskus huolehtii yhteisesti kustannettavista eläkkeenosista, kuten indeksikorotuksista, ja eläkkeen kohdentamisesta vastuussa ollelle eläkelaitokselle.

Toisaalta tehtäviä ja palveluita on myös karstuttu. Eläkemaksujen takaisinlainaus oli pitkään tärkeä yritysten rahoitusväline vielä pääomaköyhässä Suomessa. Tätä eläkevarojen sijoitusten

Toimitusjohtajat alkuvuosista tähän päivään

Tauno Jylhä
1961–1967

Markku Kaikkonen
1967–1971

Juhani Salminen
1971–1974

Matti Uimonen
1974–2001

Jukka Rantala
2001–

Ensin oli eläketurvakeskus pienellä alkukirjaimella

Nimitys eläketurvakeskus esiintyi jo 1956–60 toimineen työeläketurvaa pohtineen Eläkekomitean esityksissä. Komitea näki, että hajautetun työeläkejärjestelmän yhteisiä tehtäviä varten tarvittiin keskusorganisaatio, jonka työnimenä komitealla oli eläketurvakeskus.

Työnimi omittiin sellaisenaan ensimmäiseen työeläkelakiin. Isolla kirjaimella *Eläketurvakes-*

kus on toiminut perustamisestaan 5. lokakuuta 1961 lähtien.

Toisin kuin merkittävä 1970-luvun yhteiskunnallinen innovaatio terveyskeskus, Eläketurvakeskuksen nimi on ollut tavalliselle ihmiselle kenties hivenen hämäävä. Työeläketurvakeskuslaitoksessa tehdään kaikkea muuta kuin hoidetaan eläkevuotuuksia tai maksetaan eläkkeitä.

Ruotsinnoksessa *Pensionsskyddscentralen* lienee samaa vikaa, koska se tuottaa mielikuvan jonkinlaisesta vartijaorganisaatiosta. ETK:n englanninkielinen käännös Central Pension Security Institute modernisoitiin 2000-luvulla nimeksi *Finnish Centre for Pensions*.

Kimmo Kontio

Juhlakirja 50-vuotiaasta

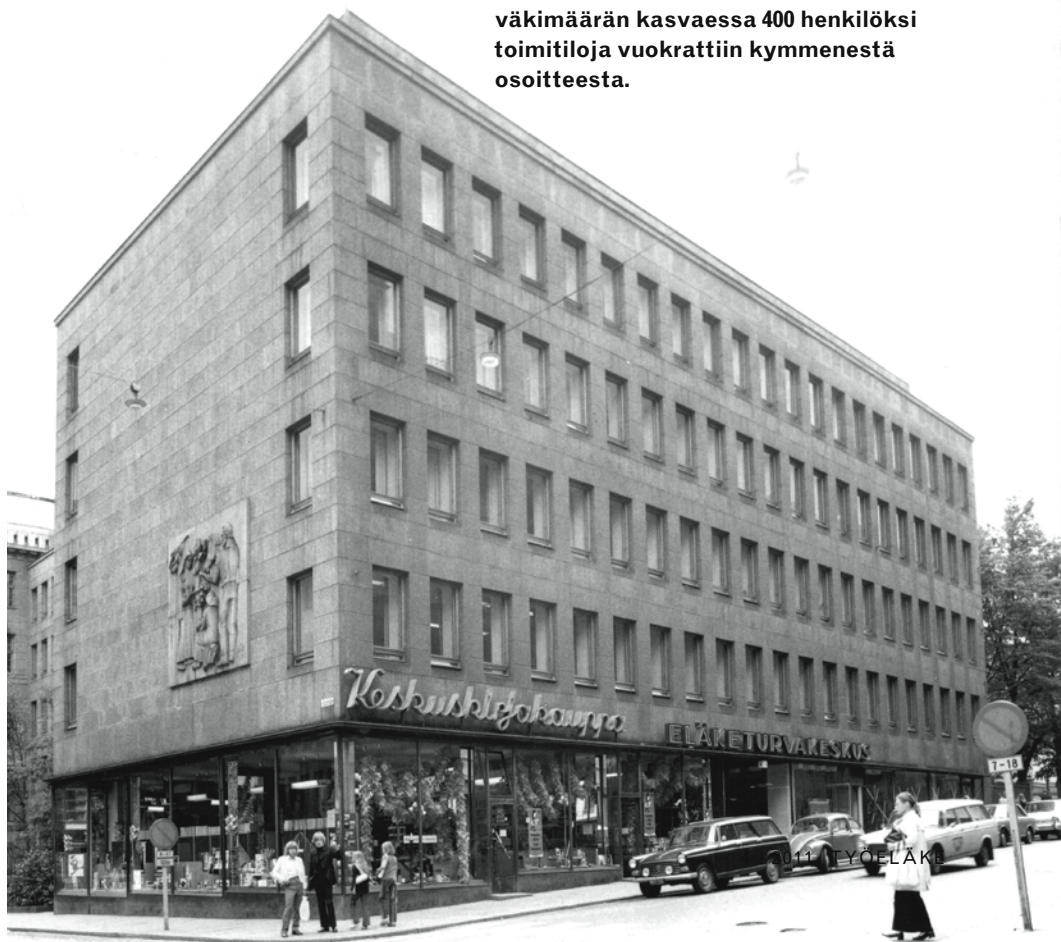
Eläketurvakeskuksen täyttäessä 50 vuotta tänä syksynä julkistettiin siitä kertova juhlakirja *Virastosta tietotaloksi*.

Kolmeen lohkoon jakautuva kirja, vastaa ensin kysymykseen, mikä Eläketurvakeskus on. Sitten toiminnassa mukana olleet kertovat persoonallisesti kuluneista vuosikymmenistä. Lopuksi nykytoimijat tai hiljattain eläkkeelle jääneet valaisevat artikkeleissaan historiaa tulevaisuuteen erittelemällä keskeisiä Eläketurvakeskuksen tehtäviä ja toimintoja.

Kirjan on toimittanut ja johdantoartikkelin kirjoittanut **Jussi Vauhkonen**, joka toimii myös toisena tutkijana **Matti Hannikaisen** luotsaamassa työeläketurvakeskuksen historiahankeissa. Tämä työeläketurvakeskuksen kokonaishistoria valmistuu ensi vuoden keväällä.

Virastosta tietotaloksi – Juhlakirja Eläketurvakeskukselle. Toim. Jussi Vauhkonen. Helsinki: Eläketurvakeskus 2011, 226 sivua. ISBN 978-951-691-149-9.

Eläketurvakeskus toimi Kalevankatu 6:ssa Suomi-yhtiön tiloissa vuosina 1962–1976, jolloin uusi toimitalo valmistui Itä-Pasilaan. Kalevankadulla ETK väkimäärän kasvaessa 400 henkilöksi toimitiloja vuokrattiin kymmenestä osoitteesta.

Eläketurvakeskuksen oma toimitalo valmistui uuteen kaupunginosaan Itä-Pasilaan 1976. Rakennus, johon asettui myös työeläkealan palveluyhtiö TKP, sai erivapauden silloisesta investointiverosta. Vastapäinen tontti jäikin rakentamattomaksi kuopaksi aina 2000-luvulle asti.

toimivuutta varmistamaan tarvittiin Eläketurvakeskuksen luottovakuutus, joka toimi hyvin aina 1990-luvun lamaan asti. Työeläkesijoitusten rakenne on sittemmin muuttunut.

Ensimmäisenä valitusasteena toimi Eläketurvakeskuksen rahoittama ja sen tiloja sekä toimistopalveluita käyttävä eläkelautakunta eli nykyinen muutoksenhakulautakunta. Vaikka lautakunnan varsinainen toiminta oli aina täysin itsenäistä, lautakunta eriytettiin kokonaan 2003.

Tietotekniikkaa taivutetaan 2000-lukuun

Vaikka 1980-luvulla tapahtui monia merkittäviä muutoksia eläkejärjestelmässä, vuosikymmen lienee ollut rauhallisin eläketurvan historiassa. Työnkuva ja työteho kuitenkin kehittivät. Työeläkekisterit säilyivät keskuskoneilla, mutta henkilökohtainen tietotekniikka tuli osaksi kaikkea työtä.

Vuosi 2000 tuomiopäiväennustuksineen johti kuumeiseen rekisteriuudistukseen. Hengähdysaikaa ei jäänyt, sillä kehitystyö jatkui muun muassa

rahaudistuksen, nettipalveluiden, työeläkeuudistuksen ja valvonnan kehitystyöhön.

Ensimmäisessä vuosikertomuksessa todettiin, että ”vuoden 1962 päättyessä voitiin järjestelmää pitää vähimmäisturvan osalta suunniteltuna.” Jatkuvaksi muuttuneen projektityön ohella Eläketurvakeskuksessa on hoidettu niin sanottu normaali toiminta.

Koko työeläkealan tietotaloksi

Kokemus tuottaa peruskiven nimitykselle työeläkealan tietotalo. Pitkien työsuhteiden työpaikka alkoi itsekin ikääntyä. Henkilöstön määrä kasvoi nykyiseen liki 400:ään jo kolme vuosikymmentä sitten. Tuolloin toiminnot vakiintuivat kutakuinkin nykymuotoisiksi: suunnitteluksi, tutkimukseksi ja vakuutustekniikaksi. Merkittävin toiminnan laajennus on tämän jälkeen tapahtunut edelleen kasvavissa kansainvälisissä tehtävissä.

Pääosin vuonna 2005 voimaanastunut työeläkeuudistus vähensi keskuslaitoksesta annettavan neuvonnan tarvetta. Vuodesta 2008 katta-

vana massajakeluna työeläkelaitoksista (mukaan lukien Eläketurvakeskus) lähetetyt yksityisalojen työeläkeotteet on nopeasti omaksuttu työeläkeasioiden tärkeimmäksi tietolähteeksi.

Nyt tavoitellaan, että yhä useampi henkilö tarkistaisi työeläkeotteen sähköisesti joko oman laitoksensa netistä tai Eläketurvakeskuksessa ylläpidettävän työeläketurvan yhteisen Työeläke.fi-verkkopalvelun kautta.

Eläketurvakeskuksen vastuualue kasvoi, kun siitä tuli julkisen sektorin eläkelaitosten yhteiselin 2008. Vuotta aikaisemmin Eläketurvakeskuksen valvontaosasto otti työntekijän eläkelain (TyEL) voimaantultua koko eläketurvan yleisvalvonnan hoitoonsa.

Eläketurvakeskuksen asema on tällä vuositu-
hannella määritelty laissa, mutta aika ajo-
in sen asemasta on käyty keskustelua. Silti laitos on pys-
nyt yhä suuremman työeläkejoukkueen näkymät-
tömänä, mutta keskeisenä rakentajana.

Teksti: Kimmo Kontio

Kuvat: Eläketurvakeskuksen arkisto

ELINAIKAKERROIN ANNOSTELEE ELÄ

Eläketurvakeskuksen ekonomisti Kalle Elo tuntee Tilastokeskuksen kuolevuustilastot. Niistä johdetaan elinaikakerroin, kasvavia eläkemenoja tasapainottava mekanismi.

Teksti: Antti Karkiainen | Kuvat: Kai Widell

👉 Vauhti on huima, eikä se osoita hidastumisen merkkejä. Suomalaisten elinajanodote on kasvanut sotien jälkeen noin 20 vuotta. Laskelmien mukaan joka toinen Suomessa tänä vuonna syntynyt tyttövauva elää yli 100-vuotiaaksi.

Se, käykö näin, jää nähtäväksi. Varmaa on, että suomalaisten elinikä tulee pitenemään, jos mitään mullistavaa ei tapahdu.

– Trendi on samansuuntainen kaikissa länsimaissa, eikä sitä ole aiemmin kyetty ennakoimaan, kertoo ekonomisti **Kalle Elo** Eläketurvakeskuksesta.

ROIN KETTÄ

Hyvä elintaso ja nopeasti kehittynyt lääketiede pidentävät suomalaisten elinikää. Se heijastuu ekonomisti Kalle Elon elinaikakerroinlaskelmiin.

Kalle Elo laskee vuosittain elinaikakertoimen 62 vuotta täyttävälle ikäluokalle. Tänä vuonna kerroin lasketaan vuonna 1950 syntyneille. Sosiaali- ja terveysministeriö vahvistaa luvun marraskuussa, ja se astuu voimaan vuodenvaihteessa.

Vuoden 2005 eläkeuudistuksessa mekanismin perusvuodeksi päätettiin 2009, jolloin vuonna 1947 syntynyt ikäluokka täytti 62 vuotta. Heitä nuorempien työeläkkeet elinaikakerroin sopeuttaa eliniän muutokseen.

Esimerkiksi vuonna 1967 syntyneiden odotetaan elävän yli kolme vuotta perusluokkaa pidempään. Kun ikäluokka elää pidempään, myös eläkettä maksetaan pidempään.

– Henkilön kokonaispottiin mekanismi ei koske: elinaikakerroin annostelee kuukausieläkkeen määrän odotettavissa olevan eliniän mukaisesti. Jatkamalla työelämässä noin puolet pidentyvistä eliniästä, kertoimen leikkaava vaikutus korvautuu, Elo selventää.

Lähteenä kuolemanvaaraluvut

Elinaikakertoimen tarkoitus on kannustaa ihmisiä jatkamaan työelämässä pidempään, ja ennen kaikkea hillitä kasvavia eläkemenoja. Mutta mihin mekanismi perustuu?

– Elinaikakerroin kuvaa kuolevuuden muutosta 62 ikävuodesta ylöspäin. Se johdetaan Tilastokeskuksen viiden viimeisen vuoden kuolevuus-tilastoista. Näin vuotuiset heilahtelut saadaan tasapainotettua.

Tarkemmin ottaen elinaikakerroin lasketaan kuolemanvaaraluvusta. Se on todennäköisyys, jolla tietyssä iässä oleva henkilö kuolee tarkasteluvoiton aikana, ennen seuraavan iän täyttämistä.

Elo laskee kuolemanvaaraluvuista eloonjäämistodennäköisyydet 62–100-vuotiaille. Ennakkolukujen perusteella tuhannesta tänä vuonna 62 vuotta täyttävästä olisi 20 vuoden kuluttua elossa noin 600 henkeä.

Käytännössä kyse on siis todennäköisyydestä, jolla ihmiset nauttivat eläkettä tietyn ikäisinä.

– Eloonjäämistodennäköisyyksistä johdetaan 62-vuotiaana jäljellä olevaa elinaikaa kuvaava luku, elinaikaluku. Kun sitä verrataan perusvuoden 2009 lukuun, saadaan muutos: elinaikakerroin, Elo kertoo.

Elintaso ja lääketiede

Avain elinaikakertoimen ymmärtämiseen on eloonjäämisen todennäköisyys. Kun kuolevuus pienenee, eloonjäämisen todennäköisyys kasvaa ja elinikä pitenee.

Elinajanodote on kasvanut koko 1900-luvun, tosin epätasaisesti. Ensin vastasyntyneiden odote kääntyi nousuun lääketieteen ja hygienian kehittymisen myötä. Vanhempien ikäryhmien elinaja-

nodotteen kasvu alkoi vasta sotien jälkeen.

– Naisilla elinajanodotteen kasvu alkoi kiihtyä jo 1960-luvulla, miehillä vasta 1970-luvulla, Elo kertoo.

Selkeitä syitä ovat elintason nousu ja lääketieteen kehitys. Tilastokeskuksen mukaan esimerkiksi ikävakiointi syöpäkuolleisuus on vähentynyt 30 prosenttia viimeisen 40 vuoden aikana.

Oma vaikutuksensa kehitykseen on varmasti ollut myös erilaisilla kampanjoilla, kuten sydän- ja verisuonitautikuolleisuuden keskittyneellä Pohjois-Karjala-projektilla.

Loputon nousu?

1990-luvulta lähtien elinajanodotteen kasvu on ollut entistä voimakkaampaa. Tällä hetkellä se on runsas kaksi vuotta 10 vuodessa.

Jos muutos olisi osattu ennustaa, elinaikakerroin tai vastaava mekanismi olisi todennäköisesti otettu käyttöön ainakin vuosikymmen aikaisemmin. Näin kustannuksia tasaamaan olisi saatu myös suuret ikäluokat.

– Tulevaisuutta on suunniteltu parhaalla olmassa olevalla tiedolla. Elinaikakertoimen suunnitteluvaiheessa yleinen käsitys oli, että eliniän piteneminen alkaa hidastua melko pian. Vasta uusimmissa ennusteissa on oletettu, että eliniän piteneminen jatkuu 1990-luvulla alkaneen trendin mukaisesti, Elo kertoo.

Tilastokeskuksen tuorein väestöennuste ulottuu aina vuoteen 2060. Jatkuuko piteneminen tosiaan yhtä hurjana?

– Itse asiassa parin viime vuoden aikana kehitys on ollut ennustettua hitaampaa. Kyse voi kuitenkin olla vain tilapäisestä ilmiöstä, Elo huomauttaa.

Eliniän pitenemistä puoltaa ainakin sukupuolten välisen eron kaventuminen.

– Miesten kuolevuus on pienentynyt selkeästi nopeammin kuin naisten. Siitä huolimatta elinajanodotteissa on edelleen aika suuri ero.

Lisätietoa elinaikakertoimesta Eläketurvakeskuksen kotisivulta www.etk.fi.

Avain elinaikakertoimen ymmärtämiseen on eloonjäämisen todennäköisyys, tietää ekonomisti Kalle Elo.

ELINAIKAKERROIN

Reilua miehille?

🔗 Elämä lakisääteisessä eläkejärjestelmässä on sukupuolineutraalia. Tilastokeskuksen mukaan (2009) suomalainen mies elää keskimäärin kuusi ja puoli vuotta naista lyhyemmän elämän. Maalaisjärjellä ajatellen elinaikakerroin kohtelee miehiä ankarammalla kädellä. Onko näin?

– Elämän pituus ei sinänsä vaikuta elinaikakertoimeen. Siihen vaikuttaa vain se, miten elinikä muuttuu vuodesta 2009 eteenpäin, Elo kertoo.

Viime vuosina miesten elinajanodote on kasvanut selkeästi naisia voimakkaammin. Muutos on ollut samansuuntaista koko 2000-luvun. Ehkä miehet pitävät aikaisempaa parempaa huolta terveydestään.

– Itse asiassa sukupuolineutraali kerroin on tällä hetkellä miesten etu. Sukupuolisdonnaisuus rokottaisi miehiä enemmän kuin naisia.

Reilua nuorille?

🔗 Elinaikakertoimen vaikutus on tällä hetkellä pieni. Viime vuonna kerroin laskettiin 1949 syntyneille. He pystyvät kompensoimaan vaikutuksen vain kahden kuukauden lisätyöskentelyllä.

Toista on nuorilla. Esimerkiksi vuonna 1987 syntyneen ikäluokan, 24-vuotiaiden, on jatkettava työelämässä noin kolme vuotta vanhuuseläkkeen alarajan jälkeen tasatakseen elinaikakertoimen vaikutus.

He siis pääsevät elinaikakertoimen perusvuoden 2009 (s. 1947) tasoiselle vanhuuseläkkeelle 66-vuotiaina.

– On muistettava, että heillä on myös enemmän tulevaisuutta. Vuonna 1987 syntyneiden arvioidaan elävän yli 90-vuotiaiksi, kuusi ja puoli vuotta perusluokkaa pidempään. On kohtuullista, että noin puolet pidentyneestä eliniästä työskennellään, Elo huomauttaa.

On myös hyvä muistaa, että nuoria ikäluokkia koskevat luvut ovat vain ennusteita. Kerroin lyödään lukkoon vasta kun ikäluokka täyttää 62 vuotta.

Taloudellinen huoltosuhde vinoutunut Euroopassa

Euroopan talous- ja sosiaalikomitea on huolissaan alueen taloudellisesta huoltosuhteesta. Kesällä julkaistun lausunnon mukaan Euroopan on kyettävä hyödyntämään työikäisiä tuottavammin.

Olellista ei ole työikäisen väestön ja vanhus-ten määrän suhde, vaan se, paljonko työikäisestä väestöstä on tuottavassa työssä, sanoo yksi Euroopan talous- ja sosiaalikomitean suomalaisjäsen, työllisyyspoliittinen asiantuntija **Leila Kurki** STTK:sta. Hän vetää komitean erityisjaostoa, joka keskittyy työllisyyteen, sosiaalisioihin ja kansalaisuuteen.

Työurien pidentämisestä keskustellaan siis koko Euroopassa. Suomessa elokuussa vierailut Euroopan talous- ja sosiaalikomitean puheenjohtaja, ruotsalainen **Staffan Nilsson** korosti joustavuuden merkitystä työelämässä, jotta ihmiset pysyisivät työssä pidempään.

– Monet haluaisivat jatkaa töissä yli 65-vuotiaiksi, mutta eivät jaksa esimerkiksi raskaassa teollisuustyössä. Työelämään tarvitaan lisää joustavuutta, jotta ne, jotka haluavat, voivat työskennellä pidempään, sanoi Nilsson.

Staffan Nilsson on itse 65-vuotias maanviljelijä, joka aikoo jatkaa työssään edelleen. Hän sanoo ymmärtävänsä myös sen, että ihmiset eivät

ilahdu vaatimuksesta pidentää työuria.

Komitea toteaa launnonssa ”suhtautuvansa erittäin epäilevästi siihen, että lakisäätöisen eläkeiän nostaminen olisi järkevä tapa edistää väestönkehityksen tuomien haasteiden ratkaisemista”. Pikemminkin on saatava todellinen eläkkeellesiirtymisikä lähemmäksi nykyistä lakisäätöistä eläkeikää, launnonssa sanotaan.

– Monet voivat olla pettyneitä, jos heille on aikanaan perusteltu matalia palkkoja sillä, että he pääsevät varhain eläkkeelle. Mutta ajat ovat muuttuneet. Myös nuorten saaminen sisään työmarkkinoille on erittäin tärkeää, Nilsson sanoo.

Kehitysmaailmiö Euroopassa

Joissain Euroopan unionin maissa taloudellinen huoltosuhde on pahasti nyrjähtänyt. Leila Kurki kertoo, että esimerkiksi Liettuasta, Latvias- ta, Bulgariasta ja Romaniasta nuori, koulutettu väki on muuttanut muualle Eurooppaan. Näissä maissa sosiaaliturvaa on leikattu niin paljon,

että jos ei töitä ole, on pakko lähteä.

– He lähettävät rahaa kotiin, samoin kuin kehitysmaista ulkomaille töihin lähteneet, mutta palaavatko he enää kotimaahansa. Minkälainen tulevaisuus tällaisella maalla on edessään, kun koulutettu väki on lähtenyt, Leila Kurki pohtii.

Täystyöllisyys ja hyvät tulot ovatkin Euroopan talous- ja sosiaalikomitean mielestä parhaat lääkkeet eläkejärjestelmän turvaamiseksi.

– Kun haetaan tuottavuutta työikäisistä, on otettava tarkasteluun työttömät, työkyvyttömyyseläkeläiset, naiset, maahanmuuttajat. Heidän pannaan työelämässä voitaisiin lisätä. Pohjoismaita lukuun ottamatta naiset ovat Euroopassa edelleen paljon työllisyyden ulkopuolella, Kurki toteaa.

Hänen mielestään tämän rinnalla kysymys eläkeistä on pikku juttu.

– Fokus pitäisi siirtää teknisistä asioista isoon kuvioon.

Teksti: Riitta Väkeväinen

Kuva: EU:n komissio

Komitean neuvoja kuunnellaan

👉 Euroopan talous- ja sosiaalikomitea on neuvoo-antava elin, jonka asiantuntemusta suuremmat EU:n toimielimet käyttävät. Se antaa lausuntoja ja toimii siltana EU:n toimielinten ja järjestäytyneen kansalaisyhteiskunnan välillä.

Komitean 344 jäsenestä 9 on suomalaisia. He

edustavat työmarkkinaosapuolia, maataloustuottajia, yrityksiä ja kuluttajia.

Komitean näkemyksiä kuunnellaan tarkkaan. Euroopan komission pitämän tilaston mukaan kolme neljästä talous- ja sosiaalikomitean teke- mästä ehdotuksesta on päätynyt direktiiviin asti.

Komitea julkaisi heinäkuussa lausunnon Euroopan työmarkkinoiden tulevaisuus – mistä löy- tää väestökehityksen edellyttämät toimivat ratkaisut? Lausunto ja lisätietoa komiteasta löytyy osoitteesta <http://www.eesc.europa.eu/>

Sosiaaliturvan hallintoelimistä päätetään Saksassa vaaleilla

★ Saksassa sosiaaliturvalaitosten hallintoelimet valitaan joka kuudes vuosi.

★ Käytännössä äänestys on kirjeitse hoidettu listavaali.

★ Järjestelmän autonomiaa puolustetaan, mutta ei kritiikkittä.

★ Saksassa pidettiin viime keväänä sosiaalivakuutusvaalit, joilla valittiin eläkevakuutus-, sairausvakuutus-, hoitovakuutus- ja työtapaturma-vakuutuslaitosten hallintoelimet.

Sozialwahl on maan sosiaaliturvajärjestelmän erityispiirre. Jos meillä Suomessa ei asiaa laajalti tunneta, myös saksalaiset reagoivat vaaliinsa melko vähäeleisesti. Kyseessä on kuitenkin Saksan kolmanneksi suurimmat vaalit liittopäivien ja osavaltiovaalien jälkeen.

Ensinnäkin valitaan yksittäisten eläkelaitosten edustajistot. Ne taas valitsevat johtokunnat ja ylimmät toimenhaltijat. Eläkelaitokset valitsevat vielä 22-jäsenisen liittovaltuuskunnan (Bundesvertreterversammlung der Deutschen Rentenversicherung Bund) kaikkien eläkelaitosten tärkeiden perustehtävien ja yhteisten asioiden johtamiseksi.

Vaalit joka kuudes vuosi

★ Sosiaaliturvajärjestelmän hallintovaalit järjestetään joka kuudes vuosi. Kaikkien sosiaalivakuutussektoreiden vakuutettujen eli äänioikeutettujen määrä oli noin 48 miljoonaa. Eläkehallinnon vaalissa äänioikeutettuja eläkeläiset mukaan lukien oli noin 29 miljoonaa. Äänioikeus on myös työnantajilla, mutta äänestyksen sijaan he nimeävät edustajansa.

Erityistä Saksan mallissa on se, että siellä vakuutetuiksi luetaan myös eläkeläiset. Äänestykseen osallistujien alaikäraja on 16 vuotta. Kansalaisuudella ei ole merkitystä ja asua voi toisessa EU:n jäsenvaltiossa tai muuallakin.

Esimerkiksi eläkevakuutuksen hallintoa varten ääniä annettiin noin 8,5 miljoonaa, joista hylättiin 74 000. Äänestysaktiivisuus jäi kevään vaaleissa tavanomaisen alhaiseksi, vain noin 29 prosenttia

äänioikeutetuista osallistui vaaliin.

Riippumaton eri sosiaalivakuutussektoreiden vakuutettujen ja eläkeläisten yhteinen etujärjestö Bfa-Gemeinschaft sai kuusi paikkaa viidestätoista. Yksittäisistä listoista teknikkojen sairausvakuutuskassan (TK-Gemeinschaft) lista sai kolme paikkaa ja toiseksi tullut palvelualojen liitto (ver.di) sai kaksi paikkaa. Tunnettu IG-Metall sai yhden paikan.

Edellisiin, vuoden 2005 vaaleihin nähden riippumattomien listat ja kristillisten työntekijäjärjestöjen vaaliliiton lista menettivät jonkin verran kannatustaan.

Kirjeitse hoidettu listavaali

★ Äänestys on kirjevaali. Jokainen äänioikeutettu sai kotiinsa kirjeen, jossa olivat äänestyslipukkeet, ohjeet ja palautuskuori. Äänestyslipukkeet oli palautettava punaisessa palautuskuoressa – muussa kuoressa tullut lipuke hylättiin. Äänestyslipukkeiden määrä riippui siitä, kuinka monen sosiaaliturvasektorin vaaliin äänioikeutettu saattoi samalla kertaa osallistua.

Vaali on listavaali. Listat voivat muodostaa vaaliliittoja. Listavaalissa ääni annetaan listalle eikä listan yksittäisille ehdokkaille. Edustajat valitaan d'Hondtin menetelmällä – listan ensimmäinen saa vertailuvuokseen listan kaikki äänet ja seuraava puolet jne. Valituiksi tulevat listan alkupään ehdokkaat. Käytössä on viiden prosentin äänikynnys listaa tai vaaliliittoja kohden.

Eläkevakuutussektorin vaaleissa oli 14 listaa. Valittujen edustajien määrä on vähennetty entisestä 30:stä 15:een edustajaan.

Listat edustivat ammattiliittoja ja joitakin riippumattomia etujärjestöjä. Ehdokkaat olivat pää-

asiassa 1950- ja 1960-luvuilla syntyneitä; ääripäisissä olivat 30- ja 80-lukulaiset. Ehdolle asetettujen yleinen vaatimuksena on täysi-ikäisyys, 18 vuotta.

Vaikutusmahdollisuudet rajalliset

★ Perinteen mukaan varojen käytöstä päättävät maksuja maksavat vakuutetut ja aikanaan maksunsa maksaneet eläkeläiset. Vaaleja pidetään tärkeinä sosiaalivakuutuksen autonomisen aseman säilyttäjänä ja demokraattisen vallankäytön taakajana.

Ensimmäiset vaalit pidettiin jo 1913. Ne perustuivat vuoden 1911 vakuutusasetukseen, jolla vahvistettiin sosiaalivakuutuksen autonominen asema valtioon nähden. Eläkejärjestelmän autonomiseen asemaan vedotaankin vaalien alla usein. Liittopäiville jäävät kuitenkin ratkaistaviksi eläkemaksun määrä ja eläkkeen määräytyminen – valtio osallistuu joltain osin eläkemenon rahoitukseen.

Tästä syystä vaaleja myös kritisoidaan. Joidenkin mielestä vaaleilla on vähän todellista vaikutusta asioiden hoitoon, koska hallintoelimet eivät voi päättää maksutasosta ja eläkkeen määräytymisestä. Edellisvaalien kustannukset olivat noin 40 miljoonaa euroa ja sikäläinen ”veronmaksajain keskusliitto” pitää vaalien kustannuksia liian korkeina.

Myös listojen ehdokasasettelussa ollut sopimusmenettely (Friedenswahl) saa osakseen voimakasta kritiikkiä. Pahimmillaan sen on katsottu uhkaavan alhaisen osallistumisen vuoksi sosiaalivakuutuksen autonomista asemaa. Työnantajien edustajien nimeämistä ilman yleistä vaalimenettelyä perustellaan muun muassa kustannussäästöillä.

Espanja

Espanjassa eläkeikä 67 vuoteen

☞ Elokuun alussa säädetty uusi sosiaaliturvalaki sinetöi pitkään odotetun eläkeuudistuksen voimaantulon. Uudistus tulee asteittain voimaan vuodesta 2013 alkaen. Eläkeikä nostetaan 67:ään nykyisestä 65 vuodesta vuosien 2013 ja 2027 välisenä aikana.

Uudistus tuo muutoksia myös eläkkeen määrätymiseen. Aikaa, jolta eläkepalkka lasketaan, pidennetään 15:stä 25 vuoteen ja täyden eläkkeen saamiseksi vaadittavaa vähimmäisvakuutusaikaa pidennetään 35:stä 37 vuoteen. Pitkän työuran perusteella (38,5 vuotta) eläkkeelle pääsee 65-vuotiaana.

Lisäksi eläkejärjestelmässä otetaan käyttöön kestävyyskerroin vuonna 2027, joka mukauttaa eläkejärjestelmän elinajanodotteen kehitykseen viiden vuoden välein.

Valtiovarainministeriö arvioi eläkemenojen pienenevän 3,5 prosenttia vuoteen 2050. Kansainvälinen valuuttarahasto IMF arvioi, että uudistus leikkaa eläkemenoja 2 prosenttia BKT:sta vuoteen 2050 mennessä, mikä on sen mielestä liian vähän ottaen huomioon Espanjan julkisen talouden tilanteen.

Lisä uudistuksia tarvitaan erityisesti varhaiseläkejärjestelmien karsimiseksi ja siirtymäajat ovat liian pitkiä. Lisäksi eläkkeen tulisi määräytyä koko työuran ansioiden perusteella ja kestävyyskertoimen pitäisi reagoida automaattisesti elinajanodotteeseen.

(SSA, International Update, August 2011; IPE 1.8.; Ministerio de Economía y Hacienda 27.6.)

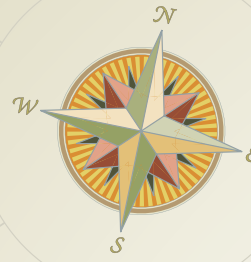
Slovenia

Slovenialaiset torjuivat eläkeiän korotuksen

☞ Slovenialaiset torjuivat kesäkuussa järjestetyssä kansanäänestyksessä eläkeiän nostamisen 65 vuoteen. Lakimuutosta vastusti yli 70 prosenttia äänestäneistä.

Naiset pääsevät Sloveniassa eläkkeelle 57-vuotiaana ja miehet 58-vuotiaana.

Maan keskuspankki varoitti kansanäänestyksen alla, että uudistuksen kaatuminen voi heikentää luottoluokitusta. Se saattaa myös johtaa

Mika Vidlund
Yhteyspäällikkö
Eläketurvakeskus

Palo Hallussa

ennenaikaisiin vaaleihin tai ainakin laajoihin ministerivaihdoksiin keskusta-vasemmistolaisessa hallituksessa. Lehtitietojen mukaan kansa äänestikin enemmän hallitusta kuin itse eläkeuudistusta vastaan.

Parlamentti hyväksyi uudistuksen joulukuussa ennen kansanäänestystä, joka järjestettiin ammattiliittojen vaatimuksesta. Ammattiliittojen mukaan eläkeiän korotus oli liian jyrkkä.

EU ja Kansainvälinen valuuttarahasto IMF ovat varoitaneet euromaa Sloveniaa ylivelkaantumisesta.
(HS 5.6., IPE 6.6.)

Liettua

Liettuassa eläkeikä nousee 65 ikävuoteen

☞ Parlamentin kesäkuussa tekemällä päätöksellä miesten ja naisten eläkeikä nostetaan asteittain 65 ikävuoteen. Miesten nykyinen eläkeikä on 62,5 vuotta ja naisten 60.

Uudistus nostaa eläkeikää hitaasti. Miesten

eläkeikä nousee kutakin kalenterivuotta kohden kahdella ja naisten neljällä kuukaudella vuodesta 2012 alkaen. Tavoite saavutetaan vuoteen 2026 mennessä.

(SSA, International Update, July 2011)

Iso-Britannia

Britanniassa julkisen sektorin eläkeiät ylös ja etuudet alas

☞ Britannian hallituksen entisellä työ- ja eläke-ministeri **John Huttonilla** teettämä ja keväällä julkaistu 200-sivuinen raportti suosittelee mittavia uudistuksia julkisen sektorin eläkkeisiin.

Nykyinen julkisella sektorilla useita ammattiryhmiä koskeva 60 vuoden eläkeikä nostettaisiin 65 vuoteen eli yleisen lakisääteisen eläkeiän tasolle vuoteen 2018 mennessä ja edelleen 66 ikävuoteen vuonna 2020. Eläke lasketaan työuran keskipalkan perusteella nykyisen loppupalkkaperiaatteen sijasta.

Puolustusvoimien henkilöstö ja muut virkapu-

kuiset saivat täyden eläkkeen jatkossa 60 vuoden iässä. Nykyisin täysi eläke myönnetään puolustusvoimissa 55-vuotiaana 22 palvelusvuoden jälkeen.

Pääministerin puolustelema eläkeuudistus on osa Britannian hallituksen tavoitetta saada ennätysmäinen budjetin alijäämä kuriin vuoteen 2015 mennessä. Uudistus koskee kuutta miljoonaa julkisen sektorin työntekijää.

Ammattiliittojen mukaan uudistus on epäoikeudenmukainen ja sadattuhannet julkisten alojen työntekijät marssivat eläkeuudistusta vastaan kesäkuun lopulla. Neuvottelut eläkeuudistuksesta ammattiliittojen ja hallituksen välillä ovat edelleen kesken.

(Guardian 10.3.; HS 30.6.; EIROonline 2.9.)

Ruotsi

Kansanpuolue lakkauttaisi nuorilta työkyvyttömyyseläkkeen

☞ Kansanpuolueen ehdotuksen mukaan nuorilta suunnattu työkyvyttömyyseläke eli sairausvakuutuksesta myönnettävä aktivointikorvaus tulisi korvata kokonaan uudella järjestelyllä.

Vähänkin työkykyiset nuoret tulisi ohjata työvoimatoimistoon ja toistaiseksi työkyvyttömillä voitaisiin myöntää nykyinen sairauskorvaus, missä ehdot tuen saamiselle ovat tiukemmat. Kansanpuolueen mukaan määräaikaisesti työkyvyttömillä luotaisiin perusturvajärjestelmä, johon liittyy työkyvyn seuranta vähintään kahdesti vuodessa. Lisäksi tarvitaan tiedotuskampanjoita asenteiden muuttamiseksi työmarkkinoiden avoimuuden lisäämiseksi. Asian toivotaan etenevän ennen ensi vuoden budjettineuvotteluita.

Aloitteen takana on puolueen sosiaalivakuustustyöryhmän puheenjohtaja **Johan Pehrson**. Hän arvelee, että 90 prosenttia työkyvyttömistä

siirtävistä nuorista pystyisi jonkinasteiseen aktiivitoimintaan. Nykyisen tuen muuttaminen saa tukea myös sosiaalivakuutusministeri **Ulf Kristerssonilta**, joka on todennut nuorten työkyvyttömiä määrän kasvun olevan poliittinen katastrofi.

Aktivointikorvaus on alle 30-vuotiaalle myönnettävä tuki, jonka työkyky on alentunut fyysisen tai psyykkisen suorituskyvyn heikentymisen vuoksi. Aktivointikorvaus on tarkoitettu työkyvyn kehittämiseen, mutta monesti se aiheuttaa kuitenkin päinvastoin riippuvuutta tuesta. Noin 26 500 nuorta saa tukea.

(Svenska Dagbladet 26.6.)

Ranska

Ranskassa eläkerahastoa puretaan etuajassa

☞ Ranskan odotettavissa olevan eläkemenohuipun tasaamiseksi perustettu rahasto (Fond de Reserve pour les Retraites, FRR) on päätetty purkaa ennenaikaisesti sosiaalimenojia varten olevan velkarahaston (CADES) velkojen pienentämiseksi. Asia päätettiin viime vuoden lopulla.

FRR aloitti toimintansa vuonna 2003. Rahaston varat olivat 37 miljardia euroa vuoden 2010 lopussa. Rahasto piti käyttää vuosina 2020–2040. Nyt rahaston varoja ryhdytään purkamaan vuosittain 2,1 miljardia euroa aina vuoteen 2024 mennessä.

CADES-rahaston velka vuoden 2010 lopussa oli noin 87 miljardia euroa. Velkaa ei ole pystytty lyhentämään halutulla tavalla kuin joinakin vuosina. Varat hankitaan sijoitusmarkkinoilta Ranskan valtion takuilla ja samalla luottoluokituksella. CADESin toiminta perustuu vuonna 2004 tulleen lakiin.

(IPE Magazine 1.5.)

OECD

Eläkerahastot palautuneet vuoden 2008 finanssikriisiä edeltävälle tasolle

☞ Eläkerahastot ovat useimmissa maissa kavunneet kriisiä edeltävälle tasolle vuoden 2010 lopussa, raportoi OECD.

Parhaita reaalityttöjä vuonna 2010 saavutti-

vat eläkerahastot Hollannissa (18,6 prosentin sijoitustuotto), Uudessa-Seelannissa (10,3) ja Chillessä (10,0). Suomi (8,9) oli parhaat tuotot eläkerahastosten saaneiden joukossa.

Sen sijaan heikoiten menestyivät Kreikka (-7,4) ja Portugali (-2,4). OECD-maissa saavutettiin keskimäärin 3,5 prosentin reaalityttö. Kuitenkaan kaikkialla tilanne ei ole vakiintunut: Belgia, Irlanti, Japani, Portugali, Espanja ja Yhdysvallat eivät olleet vielä saavuttaneet menettämiään varoja. Samalla OECD ennakoii eläkerahastoille uusia haasteita taloudellisesti epävakaina aikoina ja on huolissaan niiden pysyvistä toipumisesta.

(OECD: Pension Markets in Focus, July 2011, issue 8)

Alankomaat

Alankomaissa lisäeläkerahastot vaikeuksissa

☞ Osake- ja korkomarkkinoiden alamäki on vetänyt jo Alankomaiden suurimpien lisäeläkerahastosten rahastointiasteet alle 100 prosentin tason. Terveystieteiden henkilöstön 100 miljardin euron eläkerahaston rahastointiaste on laskenut kesäkuun 110 prosentista 95 ja 100 prosentin välille, sanoo eläkerahaston johtaja **Peter Borgdorff**.

Alankomaiden ja erään maailman suurimman eläkerahaston, julkisen sektorin työntekijöiden 242 miljardin euron (ABP) eläkerahaston tilanne on yhtä heikko. ABP:n julkaisemien lukujen mukaan alkukesän yli 110 prosentin tasolta on vajottu alle 100 prosentin tasoon elokuun alkupuolella.

Alankomaissa työeläkkeet ovat pääsääntöisesti työmarkkinapohjaisia ja ne ovat täysin rahastoitua. Täysi rahastointiaste tarkoittaa, että eläkerahaston sijoitusvarallisuus on samalla tasolla luvattujen eläke-etuuksien kanssa.

(IPE News 14.9., 10.8.)

Työeläke on lakisääteistä vakuuttamista

Suomessa lakisääteinen eläketurva koostuu ansio-työhön perustuvasta etuusperusteisesta **työeläkkeestä** ja vähimmäisturvan antavasta asumiseen perustuvasta **kansaneläkkeestä**. Näin työeläke on tärkeä osa suomalaista sosiaaliturvaa.

🍄 Työeläke-etuksien tavoitteena on turvata työuran jälkeen kohtuullinen toimeentulo, kun vanhuuseläkkeelle siirtymisen aika koittaa 63–68-vuotiaana. Työeläke on aktiivisen työuran jälkeistä jatkopalkkaa.

Työ kartuttaa eläkettä

Työstä kertyy eläkettä kunkin vuoden ansioista henkilön iän mukaisen karttumisprosentin perusteella seuraavasti:

- 18–52-vuotiailla 1,5 prosenttia vuodessa
- 53–62-vuotiailla 1,9 prosenttia vuodessa
- 63–67-vuotiailla 4,5 prosenttia vuodessa.

Käytännössä työeläke koskettaa koko työssä käyvää väestöä. Jos työuraa ei ole, vähimmäisturvan antavat asumiseen perustuva kansaneläke ja takuueläke. Työeläkelakien mukaan vakuutettu ja

eli työeläketurvaa ansainneita oli vuoden 2010 lopussa lähes 2,5 miljoonaa.

Työeläke kattaa kaiken ansiotyön

Työeläketurva kattaa lähes kaiken ansiotyön. Työntekijän eläkelain (TyEL) mukaan yksityisen työnantajan velvollisuus on ottaa 18–67-vuotiaille työntekijöille eläkevakuutus, kun ansiot ylittävät vakuuttamisvelvollisuuden alarajan.

Vakuuttamisen alaraja on 52,49 euroa kuukaudessa. Koska alaraja on matala, käytännössä eläketurva kattaa kaiken ansiotyöskentelyn.

Keskimäärin työeläkemaksu on 22,4 prosenttia palkkasummasta. Työnantaja tilittää eläkelaitokseen koko vakuutusmaksun, mutta pidättää työntekijän osuuden hänen palkastaan. Työnan-

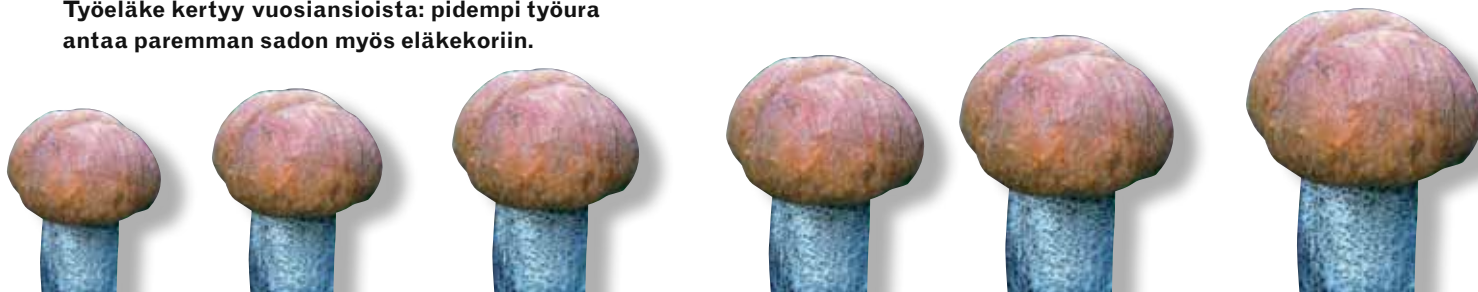
tajan maksuosuus on suurempi kuin palkansaajan. Työeläkemaksu on kokonaan vähennyskelpoinen verotuksessa.

Työeläkevakuutuksen pakollisuus on kattavaa, sillä sekä yksityisillä aloilla että julkisella sektorilla, valtiolla ja kunnissa työeläke perustuu niitä koskeviin eläkelakeihin. Lakisääteisen työeläkejärjestelmän piiriin kuuluvat myös yrittäjät ja maatalousyrittäjät.

Peruspiirteet samat, tosin lakeja on useita

Työeläke-etuksien peruspiirteet ovat kaikille samat riippumatta siitä, mitä työtä tekee. Pääsääntö on, että työstä voi jäädä joustavasti vanhuuseläkkeelle 63–68-vuotiaana. Myös etuuksien peruspiirteet ovat yhteneväiset, mutta lakien yksityiskohdissa on eroja.

Työeläke kertyy vuosiansioista: pidempi työura antaa paremman sadon myös eläkekoriin.

Yksityisen puolella palkansaajien ja yrittäjien työeläketurvaa hoitavat työeläkevakuutusyhtiöt, eläkekassat, eläkesäätiöt sekä merimiesten ja maatalousyrittäjien erityiseläkelaitokset.

Julkisten alojen – kuntien ja valtion – henkilöstön eläkeasioita hoitaa pääosin Keva. Valtiokonttori huolehtii edelleen valtion työntekijöiden vakuuttamisesta.

Kurkistus lompakkoon

Kaikkiaan eläkkeitä maksettiin viime vuoden loppulla lähes puolelletoista miljoonalle henkilölle. Kurkistus eläkkeensaajan lompakkoon kertoo, että vuonna 2010 työeläkkeelle siirtyneet saivat vanhuuseläkettä 1 687 euroa kuukaudessa.

Kun tarkastellaan kaikkia eläkettä saavia, siis

tuota lähes 1,5 miljoonan ihmisen joukkoa, keskimääräinen kokonaiseläke kuukaudessa oli 1 370 euroa. Tästä Kelan myöntämän eläkkeen osuus on noin 150 euroa.

Työeläkelakien mukaisesti tarkasteltuna eläkkeiden euromäärissä löytyy eroja. Valtion palveluksesta (VaEL) eläkkeelle siirtyneet saavat noin 1 740 euroa kuukaudessa. Kuntien palveluksessa (KuEL) olleet 1 430 euroa ja yksityisillä eläkealoilla (TyEL) noin 1 400 euroa kuukaudessa.

Maatalousyrittäjät (MYEL) ansiutuloonsa perustuen ovat saaneet pienempiä euromääräisiä eläkkeitä, noin 950 euroa kuukaudessa ja yrittäjät (YEL) noin 1 280 euroa. Merimieseläkelain (MEL) mukaan vakuutetut saivat runsaskätisimpiä keskimääräisiä kokonaiseläkkeitä, lähes 1 800 euroa kuukaudessa.

Lakiin kirjoitettuna ja välttämättömänä osana

työn tuomaa hyvinvointia työeläkkeen tarkoitukseen on taata vanhuuden vuosiksi riittävä ja kohutuullinen toimeentulo. Lakisääteinen työeläke turvaa myös työkyvyttömyyden tai perhehuoltajan kuoleman varalta.

Lähteet:

Työeläke, Finanssi- ja vakuutus kustannus Oy, Porvoo 2011, Eläketurvakeskuksen taskutilasto 2011 www.etk.fi.

*Teksti: Anne Iivonen
Kuvat: Anne Iivonen, Kipinä*

Euroopan unionissa kolmen pilarin jaottelu

Eri maiden välillä eläkejärjestelmien toteuttamistavoissa on eroja. Euroopan unionissa eläkejärjestelmät jaotellaan kolmeen pilariin.

Ensimmäiseen pilariin lukeutuvat yleensä valtion vastuulla olevat lakisääteiset ja sosiaaliturvaan pakollisesti kuuluvat eläkejärjestelmät. Suomen lakisääteinen eläkejärjestelmä lukeutuu ensimmäiseen pilariin.

EU:ssa toiseen pilariin kuuluvat eläkkeet ovat tyypillisesti ammattialakohtaisia ja kollektiivisesti työmarkkinoilla sovittuja eläkejärjestelmiä. Ne voivat olla jäsenilleen pakollisia tai niihin voi liittyä vapaaehtoisuutta. Useimmissa maissa eläketurvaa annetaan kahdesta tai useammasta järjestelmästä.

Kolmanteen pilariin luetaan henkilökohtainen lisäeläke, jonka yksilö itselleen vapaaehtoisesti kustantaa.

Yleisesityksen Euroopan unionin eläkejärjestelmistä on kootusti ja kätevästi luettavissa verkkopalvelussa www.etk.fi > Muiden maiden eläkkeet.

Työeläkelait

Palkansaajat ansaitsevat työeläketurvaa

- työntekijän eläkelain (TyEL)
- merimieseläkelain (MEL)
- kunnallisen eläkelain (KuEL)
- valtion eläkelain (VaEL) ja
- evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain (KiEL) mukaan.

Yrittäjätoiminta vakuutetaan

- yrittäjän eläkelain (YEL) ja
- maatalousyrittäjän eläkelain (MYEL) piirissä.

Alaikäraajat eläkkeissä

- Vanhuuseläke 63–68
- varhennettu vanhuuseläke 62
- lykätty vanhuuseläke 68–

- Täysi- ja osatyökyvyttömyyseläke 18–62
- Osa-aikaeläke 60–67
- Työttömyyseläke 60–61 (vain ennen vuotta 1950 syntyneet)

Perhe-eläke

- lapsi 0–17
- leski, jos lapsia ei ikärajaa
- leski 50

- Ammatillinen kuntoutus 18–62

- Kansaneläke 65

Työnantaja järjestää työeläkevakuutuksen työntekijöillensä. Vastaavasti yrittäjät ovat velvollisia vakuuttamaan työtulonsa.

Arekin tuotantopäällikkö Heikki Auvinen Tietojärjestelmien karikat tunnistava navigaattori

– Siitä on kohta vierähtänyt 40 vuotta, **Heikki Auvinen** huudattaa poikamaisesti.

Tietojärjestelmäosaaja kaivaa muististaan työuransa vaiheita kuin järjestyksessä olevasta köysivyyhdestä. Asiat lomittuvat toisiinsa sotkeutumatta. Miehellä pysyy tieto päässä jämpästä siistissä nipussa.

Tapaamme Auvisen purjeverneellä Helsingin Sirpalesaareissa. Veneessä hääritessään Auvinen ryhtyy kelaamaan muistin sopukoista pitkän työuransa vaiheita. Siinä on samaa järjestelmällisyyttä kuin veneensä köysivalikoimassa.

Heikki Auvinen (60) työskentelee Arek Oy:n tuotantopäällikkönä. Auvisen työ tuotantopäällikkönä painottuu tuotannon toimivuuden varmistamiseen.

– Monet asiat ovat vaikuttaneet siihen suuntaan, että työeläketietojen ylläpitäjänä olemme Arekissa ottaneet koko alaa palvelevan luotettavan rengin roolin.

Kustannustehokkuus jatkuvana vaatimuksena

Auvisen mukaan tavoitteena on turvata tietojär-

jestelmissä olevien tietojen eheys ja saatavuus niin hyvälle tolalle, että tiedot olisivat ajantasaisesti kaikkien niitä tarvitsevien käytettävissä.

– Toimintakulttuuri on muuttunut paljon viimeisen kymmenen vuoden aikana, jopa radikaalisti. Asiakastarve on muuttunut ennakkolta tiedossa olevista rekisteriajoista tosiaikaiseksi käyttöjärjestelmäksi. Verkkopalvelujen laajetessa palvelut asiakkaille ovat saatavilla mihin vuorokauden aikaan tahansa. Tämä kaikki vaikuttaa siihen, miten palvelu rakennetaan ja määritellään.

Tietojärjestelmäkustannusten paisuminen ei Auvisen mukaan ole vain viime kvartaalin tai yhden tilikauden ongelma. Kysymys on laajemmasta kokonaisuudesta.

– Täytyy muistaa, että jo Arekin syntysanojen alkusyöksyksissä sanottiin työeläkeyhtiöiden selkeänä tahtona kustannusten saaminen matalammalle kasvu-uralle. Edelleenkin yhtiöt seuraavat

Heikki Auvinen on siviililämässään armoitettu purjehtija. Arkisen työpäivän hän aloittaa ennen aamuseitsemää ja on tilanteen tasalla valppaana, kun muut tulevat työhön. Ennakointi ja navigointi yhdistyvät hänen taidoissaan sekä työssä että harrastuksissa.

KUKA?

- Heikki Auvinen (60)
- Arek Oy:n tuotantopäällikkö
- työpaikka Helsingin Itä-Pasilassa
- asuu Keravalla
- harrastuksina purjeveneily, rullaluistelu ja talvikaudella murtomaahiihto.

it-menoja hyvin valvutuneina, Auvinen sanoo.

Arek Oy aloitti toimintansa 1.1.2004. Asiaa oli taustalla valmisteltu Eläketurvakeskuksen sateenvarjon alla, ja yhtiön perustivat työeläkeyhtiöt.

Palataan lähihistoriassa takaisin joitakin lyhyitä kиеppejä. Tietokonepalvelu oli ajan saatossa muuttanut nimensä TKP:ksi. Sieltä Auvinen siirtyi Eläketurvakeskukseen vuonna 1998. Se osui samaan yhteyteen, kun TKP sulautui osaksi Tietokonsernia. Noihin aikoihin Auvinen oli merkitty mies, myönteisessä mielessä. Merkinä oli nimenomaan työeläkejärjestelmän vaatimien tietojärjestelmien läpikotainen tuntemus.

– Olen 1970-luvulta lähtien työskennellyt työeläkealalla it-palveluiden parissa. Aloitin työurani Tietokonepalvelun koodaajana 1972, hän sanoo.

Tätä tarkoitti Auvisen alussa ihmettelemät tähän asti kertyneet liki 40 työuravuotta.

Ansaintarekisteri kovaa ydintä

Arekin vuosibudjetti on noin 55 miljoonaa euroa. Siitä lohkaisee lähes 40 prosentin siivun ansaintajärjestelmän kulut.

– Ansaintarekisteri on suurin ja tärkein järjestelmäkokonaisuus, sillä sitä tarvitaan henkilöiden eläkeratkaisujen tekemiseen. Sen sisältämät tietomäärät ovat valtavia. Esimerkiksi yksittäisen henkilön ansaintahistorian käyttötarve saattaa olla lähemmäs sata vuotta, kun kysymyksessä on perhe-eläketapaus.

– Ansaintarekisterin tietojen on oltava täsmällään oikein, siinä on ihan tarpeeksi haastetta ylläpitäjälle. Ei siitä voi tinkiä, tämän kaikki alan toimijat ymmärtävät varsin hyvin.

– Huikea uudistus oli vuonna 2007 voimaan tullut TyEL (työntekijän eläkelaki). Sen ydintä tämä ansaintarekisterimme on. Tiedot on saatavilla kaikilta ansaintajakoilta jokaisen rekisterissä olevan vakuutetun koko työuran ajalta.

Kaikki työeläkealan laitokset ja -yhtiöt ovat Arekin asiakkaita. Näin syntyi monenkirjava Nooan arki, johon mahtuvat sekä pienimpien toimijoiden kuin suurimpien megakokoiset rekisteritiedot. Arekin omistuspohja pysyy tukevasti työeläkeyhtiöiden ja -laitosten käsissä.

Joko pian 8-vuotias Arek tuntee ja tietää asiakaskuntansa tarpeet ja odotukset?

– Meillä on aidosti erilaisia asiakkaita. Kaikia heitä kuullaan, ei ainoastaan yhden toimijan ääntä, vaan asiat päätetään yhdessä. Asiakastytyväisyystutkimuksia teemme vuosittain ja niiden perusteella onnistumme joissakin asioissa paremmin, mutta parannettavaakin kieltämättä on.

Järjestelmät ihmisten käsissä

Auvisen mukaan laajentunut nykyaikainen tiedonvälitys on mahdollistanut sen, että tietojen saatavuus on asiakkaille näkyvää. Tämä on vaikuttanut alan sisälläkin huomattavasti tietojen käsittelyn prosessointiin.

– Selkeä ja ymmärrettävä esimerkki tästä on työeläkeote. Se on kenen tahansa saatavissa ja mihin vuorokauden aikaan tahansa. Tiedot saa vaivatta sähköisesti verkkopalvelusta. Tämä on TyEL:n mukanaan tuoma ajan vaatimus, Auvinen sanoo.

Tietojärjestelmien toimivuus asettaa reunaehdoja myös lainsäädäntömuutoksille.

– Se, mikä päivänpolitiikassa vaikuttaa hyvältä ratkaisulta, voi it-rekisterien valossa näyttää hyvinkin kalliilta toteuttaa, Auvinen vertaa.

Arek työllistää sekä suoraan että alihankkijoiden kautta. Sen omaa henkilökuntaa on vähän, noin 40 työntekijää. Kun lukuun lasketaan lisäksi järjestelmä- ja käyttöpalvelutoimittajat lukumäärä nousee noin 180 henkilöön.

Esimerkkinä henkilöstöön kohdistuvista tarpeista Auvinen mainitsee reaaliaikaisuuden vaatimuksen aiheuttamat muutokset.

– Valvomossa on koko ajan oltava valmius. Ei mikään tietojärjestelmät toimi ilman osaavaa henkilöstöä.

Sirpalesaaresta Helsingin edustalta hän on tutussa elementissään: taas kerran valmistautumassa tiistaipurjehdukseen. Purjevene on kaunislinjainen Donna, jo 20 vuotta hyvin palvelut ja huolella pidetty kaunokainen tiikkikabinetteineen.

– Veneilyyn olen kasvanut kiinni. Lapsuuteni asuin Kallaveden rannalla Kuopiossa ja kotivesillä oli luontevaa opetella veneilyn niksejä. Purjehtiminen kiinnosti kovasti, kun 13-vuotiaana liityin pursiseuraan.

Auvisen purjehdustaitoja on koeteltu kilpailuissa ja pidemmällä matkapurjehduksilla. Nykyisestä kotisatamasta Suomalaisen Purjehdusseuran laiturista aukeavat alati houkuttelevat merireitit.

Koodaussalien keinovalo ei ole Auvista kalventanut: auringon alla on kasvanut taitava navigoija. Kokemus on painanut jälkensä seilajaan poskipäihin.

Teksti ja kuva: Anne Iivonen

ELÄKKE

JOKAISESTA EUROSTA
KERTYY 1,5 CENTTIÄ
ELÄKETTÄ.

Miten saada nuoret kiinnostumaan eläkeasioista?

Eivätkö eläkeasiat kiinnosta, vai?
Uusi opetusmateriaali lähestyy
kohdettaan audiovisuaalisesti.

Nuori, tuo eläkeviestinnän suuri tuntematon, askarruttaa työeläketiedottajia. Miten tavoittaa kohderyhmä, jonka vanhuus on vuosikymmenien päässä – ja mielenkiinnon kohteet sen mukaiset.

– Hyvä kysymys. Vaikka nuorista on moneksi, jokainen on allerginen viranomaisten suosimalle kapulakielelle.

Viesti menee perille, jos se on selkeä: hyvin rajattu ja ytimekkäästi ilmaistu, linjaa tiedottaja **Janne Pelkonen** Työeläkevakuuttajat TELAsta.

– On panostettava visuaalisuuteen, ja ymmärrettävä mitä nuoren tarvitsee tietää. Perusperiaatteet riittävät, ylimääräinen hämmentää, jatkaa kollega **Taina Hedman** Eläketurvakeskuksesta.

Molemmat ovat olleet toteuttamassa yläkoulun yhdeksäsluokkalaisten suunnattua eläkeaiheista opetusmateriaalipakettia.

Materiaalille selkeä tarve

Audiovisuaalinen paketti sisältää piirrosanimaation, PowerPoint-esityksen, eläkevisan ja eläkelaskurin. Opettajan osasta löytyy tarvittava taustaineisto aiheen esittelyyn.

– Yhteiskuntaopin oppikirjat ovat usein Kelavetoisia, vaikka suurin osa eläkeläisistä elää työeläkkeen varassa. Materiaalille on selkeä tilaus, Hedman huomauttaa.

Tiedottajista koostuva opetusmateriaalityöryhmä: Taina Hedman (edessä), Janne Pelkonen, Riitta Tommila sekä jutun kirjoittanut Antti Karkiainen (ei kuvassa).

Samaa mieltä on kenttätöitä opiskelijoiden ja järjestöaktiivien parissa tehnyt Pelkonen.

– Toisin kuin yleisesti luullaan, eläkkeisiin ja nuoriin liittyy paljon intressejä. Asiat eivät ole niin huonosti kuin nettifoorumeilla ja yksityisten eläkevakuutusmyyjien taholta annetaan ymmärtää. Puolueettomalle tiedolle on tarvetta.

Painopisteitä ja bonusta

Paketti on suunniteltu yhden oppitunnin mittaiseksi. Tarinamuotoon käsikirjoitettu piirrosani-

maatio tiivistää suomalaisen eläkejärjestelmän viiteen minuuttiin.

Kalvosarja syvennyy aiheeseen perusteellisemmin. Perusasioiden lisäksi paketti sisältää bonuskalvon, joka kertoo nuoria ikäluokkia koskettava elinaikakertoimesta.

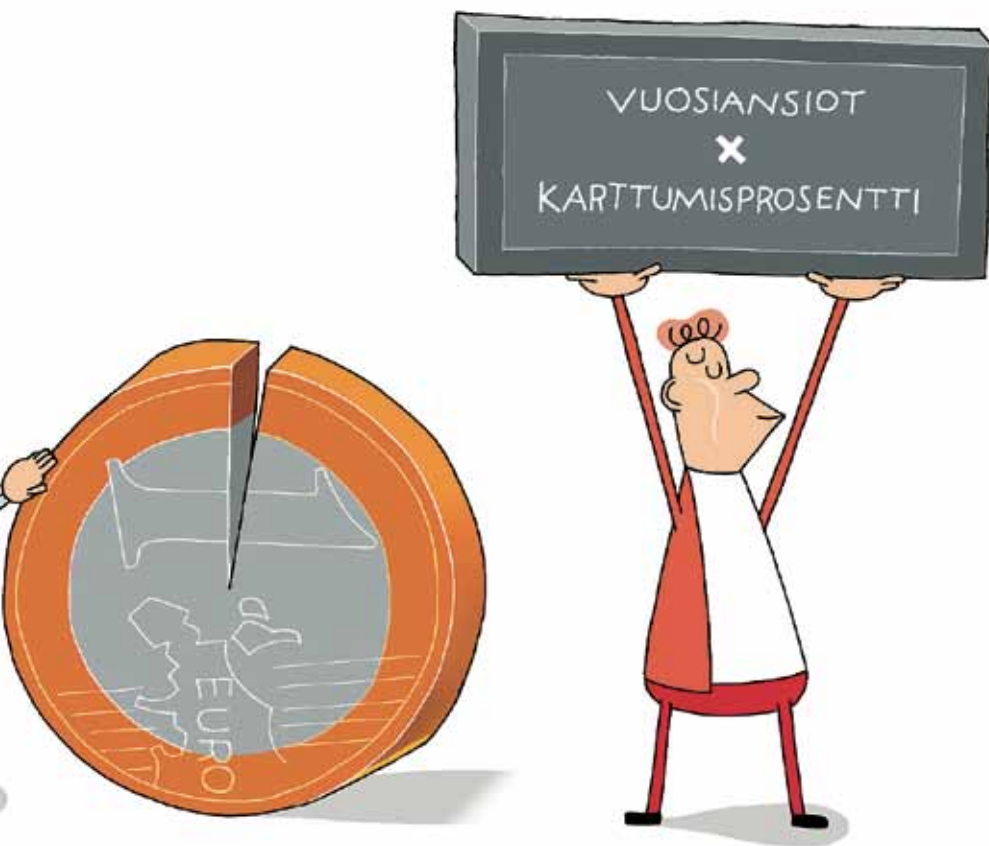
– Vuonna 2005 uudistuksessa sovittu kerroin säättää eläkkeen määrän väestön pidentyvään elinaikaan. Kerroin määrittää jokaiselle ikäluokalle 62-vuotiaana, odotettavissa olevan eliniän perusteella, kertoo Pelkonen.

– Halusimme myös korostaa ulkomailla työskentelyä. Se koskettaa lukion jälkeen välivuotta pitäviä nuoria, kertoo Hedman

Lopputunnin voi käyttää keskusteluun tai opitun testaamiseen lyhyessä Eläkeviisas-pelissä. Opetusmateriaalin ovat tuottaneet Eläketurvakeskus ja Työeläkevakuuttajat TELA.

Opetusmateriaali saatavilla verkkopalvelusta www.työeläke.fi > nuoret > eläkejärjestelmä > opetusmateriaali.

Teksti ja kuva: Antti Karkiainen
Kuvitus: Anssi Keränen

Opetusmateriaalin kuvituksesta vastaa muiden muassa Helsingin Sanomista tuttu Anssi Keränen. Hänen panoksensa toi pakettiin kaivattua selkeyttä ja huumoria.

Visionääri 20X0

📌 Opetusmateriaalin lisäksi Eläketurvakeskus ja Työeläkevakuuttajat TELA ovat IBM:n, Heureka:n ja Matemaattisten aineiden opettajien liiton (MAOL) kanssa järjestettävässä Visionääri 20x0-kilpailussa.

Oppiainerajat ylittävään kilpailuun voi osallistua kirjoituksella, videolla tai sarjakuvalla. Tarkoituksena on pohtia ihmisen, yhteiskunnan ja elämän muutosta eri näkökulmista.

– Tänä vuonna yläkouluissa ja lukioissa hahmotellaan tulevaisuuden työtä, ja se pitää sisällään myös tulevaisuuden turvan. Olemme mukana suunnittelemassa teemoja. Toimitamme myös tausta-aineistoa töiden pohjaksi, Hedman kertoo.

Eläketurvakeskuksessa suunnitellaan viestinnän tehostamista maahanmuuttajille ja nuorille aikuisille. Tarkoitus on muun muassa rantautua erilaisille työelämän nettifoorumeille entistä näkyvämmiin.

Kansalaisviestintään erikoistunut TELA jatkaa tiivistä yhteistyötä opiskelijajärjestöjen kanssa sekä kiertää kouluissa, oppilaitoksissa ja korkeakouluissa.

– Festareille ei olla vielä menty, Pelkonen naurahtaa.

– Ehkä on parasta jättää menemättä. Kaikella on aikansa ja paikkansa. Pelkkä hengaaminen sosiaalisen median kentällä ei myöskään riitä tai ole edes tarpeen. Sisältö ratkaisee sielläkin, hän summaa.

Teksti: Antti Karkiainen
www.maol.fi/visionaari2011

Kilpailun internetosoite:

<http://www.hyol.fi/kilpailut/visionaari.html>

Kevan seurantatutkimus osoittaa:

Ammatillinen kuntoutus kiinnittää hyvin työelämään

Ammatillisen kuntoutuksen tulokset kunta-alalla ovat erinomaisia. Välittömästi kuntoutuksen päätyttyä työelämään palaa reilut 80 prosenttia kuntoutetuista. Vielä viiden vuoden päästä ammatillisen kuntoutuksen läpikäyneistä jopa 68 prosenttia on työssä kunnassa, ilmenee Kevan seurantatutkimuksesta.

Kevan kuntoutuspäällikkö **Ulla Palmroos** on tyytyväinen tuloksiin. Kevan kuntoutusprosessin läpikäyneiden asiakkaiden työllistymisprosentti on vuodesta toiseen ollut työeläkesektorin korkein, kunnat muun muassa suurina työnantajina voivat tarjota monen tyyppisiä töitä.

– Työhön palaaminen ei ole kuitenkaan itsestään selvää. Ammatillisen kuntoutuksen saamisen kriiteerinä on aina työkyvyttömyyseläkkeen uhka eli henkilöllä on oltava jokin työkykyä uhkaava terveydellinen rajoite, hän kertoo.

Mielenterveyskuntoutujien tulokset erityisen rohkaisevia

Tutkimuksessa selvitettiin vuonna 2005 ammatillisen kuntoutuksen onnistuneesti läpikäyneiden tilannetta vuonna 2010. Viitisen prosenttia oli seurantakauden päätyttyä vanhuuseläkkeellä ja 19 prosenttia työkyvyttömyyseläkkeellä. Osatyökyvyttömyyseläkkeen tarjoamaa tukea tarvitsi 18 prosenttia kuntoutuksen viisi vuotta aiemmin käyneistä.

Tuki- ja liikuntaelinsairauden diagnoosilla kuntoutettuiden tulokset olivat mielenterveysdiagnoosilla kuntoutettuja jonkin verran parempia. Tuki- ja liikuntaelinsairauden vuoksi ammatilliseen kuntoutukseen osallistuneista 72 prosenttia oli työelämässä vielä viiden vuoden jälkeen.

Mielenterveyssyistä kuntoutetuista työelämässä oli vastavasti 60 prosenttia. Mielenterveyskuntoutettujenkin työelämässä pysyminen ammatillisen kuntoutuksen jälkeen voidaan kuitenkin pitää hyvänä tuloksena. Tämän ryhmän osuus ammatillisen kuntoutuksen asiakkaiden keskuudessa on noussut viimeisen vuosikymmenen aikana olennaisesti.

Seurantaryhmän henkilöistä 48 prosentilla terveydellisenä

rajoitteena oli tuki- ja liikuntaelinsairaus ja 25 prosentilla mielenterveydellinen syy. Muu sairaus oli taustalla 27 prosentilla. Heidän keski-ikänsä oli kuntoutuksen päätyttyä 47 vuotta.

He olivat hakeutuneet kuntoutukseen yleisimmin perus- ja lähihoitajan, sairaanhoitajan, siivoojan, lastenhoitajan, sairaala- ja hoitoapulaisen sekä kodinhoitajan ja kotiavustajan ammateista. Vuonna 2010 nämä henkilöt työskentelivät useimmiten erilaisissa hoitoalan tehtävissä tai koulunkäyntiavustajina, terveydenhuollon sihteereinä sekä esiopetuksen tehtävissä.

Kuntoutujien keski-ikä nousussa

Kuntoutuspäällikkö Palmroosin mukaan ammatillisen kuntoutuksen asiakkaiden keski-ikä on myös koko ajan ollut nousussa.

– Kevan tulokset kuitenkin osoittavat, että työjärjestelyillä tai uudelleen koulutuksella keski-ikäisenkin osatyökykyisen henkilön mahdollisuudet jatkaa työelämässä paranevat olennaisesti, Palmroos painottaa.

– Kuntatyössä on viimeisen viiden vuoden aikana tapahtunut monia muutoksia ja tulokset näyttävät niihin nähdenkin hyviltä. Yhtiöittämissä myötä monen työpaikan ammattirakenne on yksipuolistunut eikä työjärjestelyjä ole enää yhtä helppo tehdä. Toisaalta taas työjärjestelyjen tarve varmasti kasvaa tulevaisuudessa kunta-alan henkilöstön ikääntyessä.

Kun koulutusajat ovat samaan aikaan pidentyneet, ei uudelleen koulutus ole Palmroosin mukaan kaikissa tapauksissa enää realistinen vaihtoehto. Myös siirtyminen suoraan työelämästä opiskelujen pariin voi olla monelle suuri hyppy.

– Esimerkiksi oppisopimuskoulutuksen mahdollisuuksia kannattaisi hyödyntää aiempaa enemmän, muistuttaa Palmroos.

Ulla Palmroos Kevasta painottaa, että kuntoutuksen hyviin tuloksiin päästään varhaisilla toimenpiteillä. Ammatillisen kuntoutuksen saamisen kriteerinä on aina työkyvyttömyyseläkkeen uhka eli henkilöllä on oltava jokin työkykyä uhkaava terveydellinen rajoite.

Tyypillinen kuntoutuja keskivaiheilla työuraansa

👉 Vuonna 2010 ammatilliseen kuntoutukseen osallistui hieman yli 9 700 henkilöä. Heistä reilut seitsemän tuhatta, noin kolme neljästä kuntoutujasta, oli yksityiseltä sektorilta.

Kuntoutujien keski-ikä oli 46 vuotta. Nainen on kuntoutujana miehiä aktiivisempi, sillä 55 prosenttia kuntoutujista oli naisia. Huomattavaa on, että kuntasektori on naisvaltainen ja siellä 84 prosenttia kuntoutujista olikin naisia.

Tilastosuunnittelija **Leena Saarnio** Eläketurvakeskuksen tilasto-osastolta toteaa, että eroja löytyy sektoreittain etenkin hylkäystapauksissa. Viime vuonna yksityisellä sektorilla hylättiin lähes viidennes kuntoutushakemuksista. Julkisella puo-

lella hylättyjä kuntoutushakemuksia oli vähemmän, siellä hylättiin 15 prosenttia hakemuksista.

Työeläkekuntoutujien ammattijakauma sektoreittain tässä tutkimuksessa oli seuraava: yksityisellä sektorilla suurimman ryhmän muodostivat rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijät eli neljännes, kuntasektorilla hieman yli 40 prosenttia oli palvelu, myynti – ja hoitotyöntekijöitä. Sen sijaan valtion leivissä kuntoutettavista noin kolmannes oli johtajia, ylempiä virkamiehiä ja erityisasiantuntijoita.

Teksti: Anne Iivonen

Ministeri Risikko odottaa työmarkkina-keskusjärjestöiltä ratkaisuja työeläkepolitiikassa

Hallitusohjelman mukaan keskeiset työmarkkinajärjestöt ovat sitoutuneet neuvottelemaan ja toteuttamaan toimenpiteet työurien pidentämiseksi, työeläkejärjestelmän rahoituksen turvaamiseksi ja riittävän eläketurvan varmistamiseksi.

Yksityisten alojen työeläkemaksu on sovittu vuoteen 2014 saakka, jonka jälkeenkin siihen kohdistuu merkittävä nousupaine. Myös julkisen puolen eläkkeiden rahoitus on varmistettava.

Keskeiset työmarkkinajärjestöt käsittelevät

Sosiaali- ja terveysministeri Paula Risikko.

työeläkejärjestelmään liittyviä kysymyksiä Eläketurvakeskuksen toimitusjohtajan **Jukka Rantanalan** vetämässä Eläkeneuvotteluryhmässä.

Sosiaali- ja terveysministeri **Paula Risikko** esittää työmarkkinakeskusjärjestöille lähettämässään kirjeessä, että Eläkeneuvotteluryhmä laatii mahdollisimman nopeasti ehdotukset toimenpiteiksi, joilla hallitusohjelman tavoitteet saavutetaan. Työurien pidentämisessä tavoitteena on, että 25 vuotta täyttäneen eläkkeelleiirtymisiän odote on vuonna 2025 vähintään 62,4 vuotta. Vuonna 2010 odote oli 60,4 vuotta.

Lisäksi ministeri Risikko esittää työmarkkinajärjestöille Eläkeneuvotteluryhmän kokoonpanon täydentämistä siten, että sosiaali- ja terveysministeriön ylijohtaja **Outi Antila**, valtiovarainministeriön ylijohtajaksi palaava **Jukka Pekkarinen** sekä Kevan toimitusjohtaja **Merja Ailus** ovat ryhmän asiantuntijajäseniä silloin, kun ehdotuksia toimenpiteiksi laaditaan.

Eläkeneuvotteluryhmä

Keskeisten työmarkkinajärjestöjen ja työeläkeyhtiöiden asiantuntijajäsenistä koostuvan ryhmän kokoonpano:

Jukka Rantala	Eläketurvakeskus
Kaija Kallinen	SAK
Lasse Laatumen	EK
Jarmo Pätäri	Akava
Markku Salomaa	STTK
Antti Tanskanen	EK

Asiantuntijajäsenet

Lasse Heiniö	Eläke-Fennia
Harri Sailas	Ilmarinen
Matti Vuoria	Varma

Kansliapäällikkö Välimäelle sosiaaliturvan kultainen kunniamitali

Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto (STKL) on myöntänyt sosiaali- ja terveysministeriön kansliapäällikkö **Kari Välimäelle** sosiaaliturvan kultaisen kunniamitalin. Kunniamitali myönnettiin ansioista sosiaaliturvan, sosiaali- ja terveydenhuollon ja ihmisten hyvinvoinnin kehittäjänä.

– Arvostan tätä huomionsoitusta aivan erityisesti siksi, että sen myöntää kansalaisjärjestö. Me virkamiehet haluamme tehdä työtä suomalaisten hyvinvoinnin eteen yhdessä järjestöjen kanssa. Olen iloinen, että tätä yhteistyötä arvostetaan myös järjestökentällä, kansliapäällikkö Välimäki totei.

Välimäen lisäksi kunniamitalin sai 11 muuta sosiaali- ja terveysalan vaikuttajaa. Mitalit luovu-

tettiin elokuussa sosiaali- ja terveysturvan päivillä Hämeenlinnassa.

Kunniamitalit myönnettiin viimeistä kertaa

Sosiaaliturvan kultainen kunniamitali on STKL:n korkein kunniamerkki. Järjestön 94-vuotisen historian aikana on myönnetty kaikkiaan 101 kultaista kunniamitalia.

Mitalien myöntäminen päättyi, kun STKL siirtää toimintansa ensi vuoden alussa aloittavalle uudelle keskusjärjestölle SOSTE Suomen sosiaali- ja terveys ry:lle.

NIMITYKSET

Apteekkien Eläkekassa

KTM **Hannu Hokka** on nimitetty Apteekkien Eläkekassan toimitusjohtajaksi 1.9.2011 alkaen. Hän on toiminut aikaisemmin VR-Yhtymän rahoitusjohtajana ja sitä ennen VR Eläkesäätiön toimitusjohtajana.

Eläkesäätiöyhdistys – ESY

FM **Pasi Strömberg** on nimitetty Eläkesäätiöyhdistys ESY ry:n toimitusjohtajaksi 1.9.2011 alkaen. Hän toimi aiemmin VR Eläkesäätiön toimitusjohtajana sekä VR-Yhtymä Oy:n sijoitusjohtajana.

Eläketurvakeskus

VTM **Matti Lumijärvi** on nimitetty viestintäpäälliköksi 3.10. lukien. Aiemmin hän on toiminut Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen viestintäpäällikön tehtävässä.

Valtion eläkerahasto

KTM **Jussi Häkkinen** on nimitetty 19.9.2011 lukien Valtion eläkerahaston analyttikoksi (muut sijoitukset).

Instituutiosijoittajan opit jakoon koko kansalle

Mika Pesonen:
**Säästäjästä sijoittajaksi:
jokamiehen sijoitusopas**

WSOYpro 2011
208 sivua
ISBN 978-951-0-37983-7

☞ Moni työeläkesijoitusten kehitystä seurannut on varmasti pohtinut myös omien, henkilökohtaisten sijoitusten tekemistä. Nyt sijoittamista voi opetella uudesta oppaasta *Säästäjästä sijoittajaksi*. Kirjan on kirjoittanut Valtion eläkerahaston ja Eteran sijoituksistakin vastannut **Mika Pesonen**, joka toimii tällä hetkellä eQ Varainhoidon strategina ja salkunhoitajana.

Pesonen muistuttaa, että sijoittaminen on pitkäjänteistä puuhaa. Rahaan ei kannata sijoittaa hetken mielijohteesta, ja velallisen on harkittava sijoittamista vielä muita tarkemmin. Tärkein lähtökohta on aina sijoitussuunnitelman tekeminen. Se pysäyt-

tää pohtimaan mitä sijoituksilla tavoitellaan, minkälaisella aikataululla niitä tehdään ja kuinka paljon ollaan valmiita ottamaan riskiä. Läpi kirjan muistutetaan hajauttamisen tärkeydestä, koska yksittäiselle sijoituskohteelle, varsinkin osakesijoituksille, voi käydä lähes miten tahansa.

Kirjan kovan ytimen muodostaa eri sijoitusmuotojen esittely, joka kattaa puolet koko kirjan sivumäärästä. Eläkesäästäminen esitellään omana kokonaisuutena, ja tilaa saa lähinnä PS-sopimus, josta käydään läpi faktat asiallisesti. Lakisääteisestä eläketurvasta ja työeläkkeistä kerrotaan tärkeimmät asiat lyhyesti, mutta eläkkei-

den karttumisesta 63 vuotta täyttäneille kerrotaan hieman epätarkasti.

Kirjoittaja on aikaisemmin työskennellyt toimittajana ja kirjoittanut kolumneja sanomalehtiin. Se näkyy tekstin sujuvuutena. Kirja pitää sisällään paljon mielenkiintoisia tarinoita. Pesonen laittaa itsensä peliin kertomalla myös epäonnistumisistaan sijoitusmaailmassa. Kirjan tukeva ulkomuoto, miellyttävä piirroskuviutus sekä hyvä sanasto vahvistavat miellyttävää luku-kokemusta.

Kari Lindstedt

Ei viitsit murjottaa maanantaina

Kirsten Khaschei:
**Taas on maanantai...
50 vinkkiä työnilon
palauttamiseen**

Tammi 2011
192 sivua
ISBN 978-951-31-6180-4

☞ Maanantai on mainettaan parempi, esittää saksalainen psykologi ja toimittaja **Kirsten Khaschei** kirjassaan *Taas on maanantai – 50 vinkkiä työnilon palauttamiseen*. Kirja lupaa tarjota apua maanantaimurjottajille sunnuntaiapatian voittamiseksi ja motivaation palauttamiseksi.

Maanantai ei ole vain päivä muiden joukossa: se on viikon ensimmäinen päivä suurimmassa osassa Euroopan maista. Tilastojen mukaan maanantaisin tapahtuu eniten työtaturmia, mutta ne ovat lievempiä kuin muina viikonpäivinä sattuvat. Maanantaita leimaa epäonnistuminen; esimerkiksi heikkotasoista tuotetta kutsutaan usein

maanantaikappaleeksi.

Khaschein mukaan maanantai-oloa voi pitää terveenä merkinä, sillä se osoittaa, että elämä ei ole meille yhdentekevää. Ikävystymiselle ja rutiinotumiselle on tehtävä jotain.

Tuoko kirja apua maanantain alakuloon? Kirjassa on hyviä ajatuksia, kuten elämäntaito-oppaissa usein on, mutta ohjeiden siirtäminen käytännön arkeen ontuu. Kehotus tehdä työstä seikkailullisempaa, pukeutua lempiasuun tai ajatella positiivisesti tuskin ratkaisevat työmotivaatioon tai työhyvinvointiin liittyviä pulmia, jotka maanantaiolon taustalla lymyilevät.

Kirja tarjoaa elämäkohennus-

vinkkien ohella maanantai aiheista nippelitietoa, kuten ehdotuksen vuoden ankeimmasta päivästä. Brittiläisen psykologi Cliff Arnallin kaavan mukaan kyseessä on maanantai, joka osuu tammikuun loppuun. Silloin on sää synkimmillään, tili joulun jäljiltä tyhjiällä ja seuraaviin juhlapyyhiin vielä matkaa.

Maanantaiolon iskiessä voi vaikeaa miettiä, kuinka paljon huonomminkin asiat voisivat olla. Tai ehkä on parasta vain hyväksyä, että maanantai-aamuisin saakin vähän sapettaa.

Riikka Lehtelä

Yhdyskunta

Työelämä ei ole joko ON tai OFF. Pitkän työuran aikana eteen avautuu monta polkua.

www.tahtikuviot.fi

Eläkkeensaaja – etuiliija vai toisen luokan kansalainen?

KUKA?

Matti Hellsten

- 68-vuotias eläkkeensaaja
- asuu Porvoossa
- eläkkeellä vuodesta 2003
- kesäkuusta 2011 alkaen Eläkkeensaajien Keskusliiton puheenjohtaja
- toimi yli 20 vuotta Erityisalojen Toimihenkilöliitto ERTOn puheenjohtajana
- toiminut sekä Eläke-Sammon että Varman hallintoneuvosten jäsenenä muutaman vuoden.

Ikuinen valittaja ja aina vaatimassa jotakin, röyhkeä etuiliija, joka käyttää ikää hyväkseen. Estää nuoria pääsemästä mukaan vaikkapa kunnalliseen tai valtiolliseen päätöksentekoon.

Tällainen mielikuva muodostuu julkisuuden perusteella helposti eläkkeensaajista. Mutta mitentotta tällainen mielikuva on?

Tämän lisäksi tänä päivänä yleinen käsitys tuntuu olevan vähän sellainen, että ikä – eli useimmiten eläkkeelle siirtyminen – vie paitsi tuloja ja sosiaalisia suhteita myös kyvyn käyttää järkeään.

Aliedustus päätöksenteossa

Todellisuus on aika lailla toisenlainen. Eläkkeensaajat ovat varsin aktiivisia ja vireitä kansalaisia. Jos katsoo vaikkapa heidän omaa järjestötoimintaansa, on se vailla vertaa. Aktiivisuutta riittää moneen menoon.

Yhdessä asiassa, poliittisessa päätöksenteossa, tulee kuitenkin helposti seinä vastaan. Eläkkeensaajat ovat selkeästi aliedustettuina sekä kunnallisessa että valtiollisessa päätöksenteossa.

Mistä tämä sitten voisi johtua? Syitä on varmasti monia. Yksi keskeinen syy löytyy poliittisten puolueiden toiminnasta. Kun ne mieltävät ehdokasasettelua erilaisiin vaaleihin, ikä ei todellakaan ole meriitti. Asia on täsmälleen päinvastoin, ehdokkaaksi pitää väen väkisin saada nuoria, naisia ja erilaisia erityisryhmiä. Eläkkeensaaja on tässä suhteessa tavallaan epähenkilö.

Lopputulemana on, että eläkkeensaajilla on selkeä aliedustus päätöksenteossa.

Meitä on yhä enemmän

On hyvä huomata, että viimeisimmissä eduskuntavaaleissa äänestäneistä todennäköisesti eläkkeensaajia oli enemmistö. En vielä ole nähnyt tästä varmaa tietoa. Uskon, että myöhemmät selvitykset osoittavat näin olevan.

Kaiken todennäköisyyden mukaan seuraavissa eduskuntavaaleissa äänioikeutetuista enemmistö on eläkkeensaajia. Tätä korostaa vielä se, että ikääntyneet ihmiset käyttävät äänioikeuttaan keskimääräistä tunnollisemmin. Ainakin niin kauan kuin se heillä on.

Joillakin tahoilla on – toivottavasti vain tyhjänä heittona – esitetty, että eläkkeensaajilta poistettaisiin äänioikeus.

Kun eläkkeensaajat vaativat saada äänensä nykyistä paremmin kuuluviin, ei taustalla ole halu kärjistää sukupolvien välistä vastakkainasettelua. Kysymys on yksinkertaisesti vain siitä, että eläkkeensaajat haluavat olla täysivaltaisia kansalaisia myös poliittisina päättäjinä. Ei kai tämä ole liikaa vaadittu?

Työeläkejärjestelmässä meitä ei kuulla

Yhdestä sellaisesta päätöksenteon alueesta, joka koskettaa erityisesti eläkkeensaajia, heidät on tyystin suljettu ulkopuolelle: työeläkejärjestelmästä kokonaisuudessaan. Sen päätöksenteossa eläkkeensaajat eivät ole millään tavalla mukana. Heidä ei edes kuulla ennen päätöksentekoa. Joskus eläkkeensaajajärjestöt ovat yrittäneet huudella eläkeasioista päättävien pöytiin, mutta kovin huonolla menestyksellä.

Minkähän takia näin on? ”Näin on aina ollut, ja näin tulee aina olemaan”, sanoo Kaptah Sinuhe egyptiläisesä. Mutta onko tällaiseen tilanteeseen mitään kestäviä perusteita? Usein sanotaan eläkeläisten olevan niin ahneita, että jos he pääsisivät päättämään omista eläkkeistään, niitä nostettaisiin niin, ettei kansantalous moista kestäisi. Erityisen helppoa se olisi sen vuoksi, että tämän voisi tehdä muiden rahoilla.

Onhan tämäkin yksi näkökulma. Se ei kyllä kuvasta kovin korkea arvostusta eläkkeensaajia kohtaan. Samalla periaatteella voisi todeta, että eduskunnassa on helppo tehdä taloutta koskevia päätöksiä, muuthan ne viulut maksavat. Eivätkä palkkaneuvotteluissakaan palkansaajat palkankorotuksia omasta pussistaan maksa. Eivät sen puoleen työnantajatkaan. Kuluttajat, siis myös eläkkeensaajat, ovat viime kädessä maksajia.

Olisiko Suomessakin vihdoin aikaa siirtyä siihen suuntaan, että myös eläkkeensaajat saisivat ääntään paremmin kuulumaan heille tärkeässä asiassa? Muutos ei olisi mitenkään ainutlaatuinen. Monesta maasta löytyy esimerkkejä siitä, että eläkkeensaajilla on sanansa sanottavana eläkejärjestelmään liittyvissä asioissa.

Matti Hellsten

The life expectancy coefficient portions out the pension

🍷 The life expectancy of the Finns has increased by roughly 20 years since the war. The rate of growth is breathtaking and shows no signs of abating. According to predictions, every second girl born in Finland in 2011 will live to be over 100 years old.

“Whether this will be the case remains to be seen, but the same trend prevails in all Western countries”, says **Kalle Elo**, economist at the Finnish Centre for Pensions.

The life expectancy coefficient describes changes in the mortality rate from the age of 62 onwards and is derived from the mortality statistics of Statistics Finland over the last five years. Strictly speaking, the coefficient is calculated from the mortality risk, which is the likelihood for a person of a certain age to die during the year under review.

Based on advance figures, approximately 600 of 1,000 people turning 62 this year are expected to live for another 20 years.

Due to an improved standard of living and advances in medical science, life expectancy has steadily increased throughout the 20th Century, beginning to accelerate for women in the 1960s and for men in the 1970s. In the 1990s, life expectancy picked up even more speed and is currently at 1.5 years in 10 years. The mortality rate is now improving faster for men than for women, although women still clearly outlive men.

When the life expectancy coefficient was planned, the general opinion was that life expectancies would soon slow down. Had the strength of the growth trend been known, the coefficient is likely to have been introduced sooner in order to include the baby-boomer generation as payers for the costs.

Last year the coefficient was calculated for those born in 1948, who can counter its effects with just one extra month of working. For those born in 1987, it is a different story: they need to work three years past the minimum retirement age in order to balance the effect. Elo points out that there is also more future on the cards, as today’s 24-year-olds are expected to live past 90. Working longer could thus be considered reasonable. Also, figures for the young are only predictions at this stage; the coefficient will not be established until the age cohort turns 62.

Siimes returns to the public arena as TELA:s new CEO

🍷 When **Suvi-Anne Siimes** – former Member of Parliament, Minister of Culture, Minister of Finance and longtime Chairman of the Leftist Union – returned to the public eye in September, it was as the newly appointed CEO of the Finnish Pension Alliance TELA.

Siimes did not hesitate to accept the post. Although new to TELA, she has dealt extensively with issues of social security in her life as minister and party leader, from both the ethical and economic viewpoints.

According to Siimes, a great communications challenge in the earnings-related pension field involves time spans. Pension providers have to report their investment profits many times per year even though a “quarter” in this field amounts to approximately 25 years. Although investment profits are important, there is a need to understand the bigger picture.

Siimes is also concerned over a growing tendency towards placing personal and company interests above the common good. Systems such as the pension scheme, that span generations, rely on trust and an understanding of fairness for all.

Siimes is a firm believer in the pension promise, even with the added challenge of extended life spans. She compares the earnings-related pension scheme to a bridge-building project across time. In this construction, the labour market parties are the pillars holding up the bridge, and the most important thing is to make sure they do not fail. Siimes also points out that Finnish society has been going through a major change: the changing age structure is a challenge to the job market, and employers are faced with globalization. Lately, these matters have taken precedence over the pension issue.

As Siimes sees it, her first challenge is to keep things running as smoothly as before with different co-operation partners, such as the Finnish Centre for Pensions and the Federation of Finnish Financial Services.

Ten years at TELA showed Esa Swanljung the scope of the pension message

🍷 Ten years ago, the CEO of TELA **Esa Swanljung** set himself and his organization an ambitious goal: to become the best lobbying organization in Finland. Now, a decade later and on the cusp of retirement, Swanljung is a proud man. He praises the staff at TELA and singles out the preparation and implementation of the 2005 pension

reform as an excellent example of their skills. The reform was as extensive as it was unusual: consensus was so strong that the opposition also voted in favour when the reform was introduced to parliament. TELA’s mission was a success.

Swanljung feels that lobbying for the earnings-related pension scheme is different due to the long-term nature of decisions made: the pension message needs to hit home, but also spread far and wide.

Swanljung is concerned that the credibility of the labour market organizations is currently being tested and would like to see decisions regarding careers and pensions being made soon. Earnings-related pensions have already become a political hot topic, which was evident especially in the parliamentary elections. According to Swanljung, the power structures of the pension scheme are now such that big changes may be afoot.

Swanljung would like politicians to keep sufficient distance to the development of the earnings-related pension security. Policies that favour short-term solutions do not mix well with the earnings-related pension security, dependent on long-term solutions to function.

European influences have become more pronounced over the years. During the last two years, Swanljung has acted as the Chairman of AEIP, the European Association of Paritarian Institutions.

Swanljung is careful not to dispense advice to his successor **Suvi-Anne Siimes**. He is content to conclude that the tradition of smooth and extensive co-operation with political decision-makers and the earnings-related pension scheme is worth cherishing.

Leppälä leaving TELA for Brussels

🍷 TELA’s Director of international, investment and legal affairs, **Matti Leppälä**, is leaving after ten years to take up his new post as Secretary General of EFRP, the European Federation for Retirement Provisions. EFRP is a large-scale lobbying organization that promotes occupational retirement provision in the EU. Its members are the national associations of pension funds, numbering 26 in 21 countries, and managing a combined investment capital in earnings-related pension funds of EUR 3,500 billion. Leppälä will be relocating to Brussels for his new post.

TILASTORAPORTEJA

Katsaus eläketurvaan vuonna 2010

Raportissa tarkastellaan työeläkelakien mukais-
ta toimintaa Suomessa vuonna 2010. Julkaisuun
on koottu keskeisiä tietoja eläkkeensaajista, eläk-
keelle siirtyneistä, eläkemenosta ja työeläkkeiden
rahoituksesta.

Tekijät: Heidi Nyman ja Marja Kiviniemi
Sarja: Eläketurvakeskuksen tilastoraportteja 04/2011
ISSN-L 1459-3823
ISSN 1459-3823 (painettu)
ISSN 1798-7466 (verkkojulkaisu)

Työeläkekuntoutus vuonna 2010

Tilastoraportissa tarkastellaan työeläkekuntoutuksen
kehitystä aina vuodesta 1992 lähtien, pääpaino
on vuodessa 2010. Raportissa on tietoa kuntou-
tushakemuksista, annetuista päätöksistä, valitus-
oikeudesta, kuntoutujista, kuntoutuskustannuk-
sista sekä päättyneistä kuntoutusohjelmista.

Tekijä: Leena Saarnio
Sarja: Eläketurvakeskuksen tilastoraportteja 03/2011
ISSN-L 1459-3823
ISSN 1798-7466 (verkkojulkaisu)

KESKUSTELUALOITTEITA

Sijoitusriskien mallintaminen kahteen
sekoitettuun normaalijakaumaan
perustavalla stokastisella
sijoitustuottomallilla

Raportissa esitellään Eläketurvakeskuksen uusi si-
joitustuottomalli eläketurvan kestävyystarkaste-
luihin. Mallissa on mukana viisi sijoitusluokkaa ja
siinä on pyritty huomioimaan paremmin suurten
pörsävaihteluiden mahdollisuus.

Tekijä: Kasimir Kaliva
Sarja: Eläketurvakeskuksen keskustelualoitteita
07/2011
ISSN-L 1795-3103
ISSN 1795-3103 (painettu)
ISSN 1797-3635 (verkkojulkaisu)

Working-life expectancy in Finland:
development in 2000–2009 and forecast for
2010–2015 a multistate life table approach

Työajanodote on tietynikäisen henkilön jäljel-
lä oleva aika työelämässä. Tutkimuksen tarkoi-
tuksena on mitata kuinka pitkää on suomalaisten
keskimääräinen työura sekä arvioida toteutuneen
työssäoloajan yleistä kehityssuuntaa ja antaa sille
ennuste. Tutkimusmenetelmänä käytetään elin-
ajan stokastista estimointiyhtälömallia. Tulok-
set osoittavat työurien pidentyneen merkittävästi
koko viime vuosikymmenen 15–64-vuotiaassa
mies- ja naisväestössä.

Tekijä: Markku Nurminen
Sarja: Finnish Centre for Pensions, Working Papers
06/2011
ISSN-L 1795-3103
ISSN 1795-3103 (painettu)
ISSN 1797-3635 (verkkojulkaisu)

Takaisin työhön vai työkyvyttömyys-
eläkkeelle? Työkykyä palauttavat prosessit

Keskustelualoitteessa jäsenetään työkyvyttö-
myyseläkkeelle hakeutumiseen tai työhön pala-
amiseen johtavia prosesseja tarkastelemalla niiden
etenemistä sosiaalivakuutuksen, työpaikan, terve-
ydenhuollon, kuntoutusjärjestelmän sekä työ- ja
elinkeinohallinnon näkökulmasta. Huomiota kiin-
nitetään eri toimijoihin, toimenpiteisiin ja järjes-
telmien väliseen yhteistyöhön.

Tekijä: Niina Kuuva
Sarja: Eläketurvakeskuksen keskustelualoitteita
05/2011
ISSN-L 1795-3103
ISSN 1795-3103 (painettu)
ISSN 1797-3635 (verkkojulkaisu)

KATSAUKSIA

Työeläkemenonennuste vuodelle 2011

Raportti sisältää ennusteen vuoden 2011 lakisää-
teisestä eläkemenosta ja eläkkeensaajien lukumää-
rystä. Mukaan on laskettu sekä yksityisen että jul-
kisen sektorin eläkkeet. Ennusteen mukaan sekä
eläkkeensaajien lukumäärä että lakisääteinen elä-
kemeno tulevat kasvamaan jonkin verran edelli-
seen vuoteen verrattuna.

Tekijä: Marja Kiviniemi
Sarja: Eläketurvakeskuksen katsauksia 02/2011
ISSN-L 1236-7737
ISSN 1798-7474 (verkkojulkaisu)

SELVITYKSIÄ

Eläketurvan rakenne ja työmarkkina-
eläkkeiden merkitys eri maissa

Työmarkkinasidonnaisilla lisäeläkkeillä on mo-
nissa maissa Suomesta poiketen merkittävä ase-
ma yleisen lakisääteisen ansioeläkejärjestelmän
täydentäjänä. Lisäeläkkeet ovat olleet ja ovat ase-
mansa takia lisääntyvässä määrin Euroopan uni-
onin huomion kohteena. Julkaisussa on selvitetty
ja vertailtu eläketurvan rakenteita, erityisesti li-
säeläkkeiden yleisyyttä, niiden toteutustapoja ja
syitä yhdeksässä maissa.

Tekijät: Eliina Lappalainen, Antti Mielonen, Hannu
Ramberg ja Mika Vidlund
Sarja: Eläketurvakeskuksen selvityksiä 03/2011
ISSN-L 1798-7113
ISSN 1798-7113 (painettu)
ISSN 1798-8519 (verkkojulkaisu)

